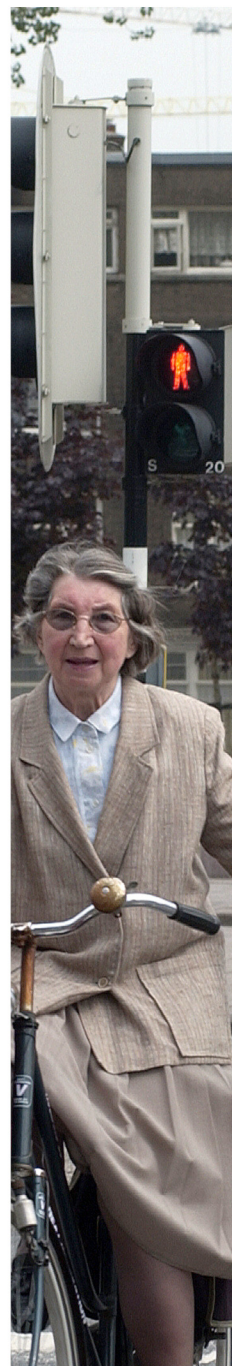
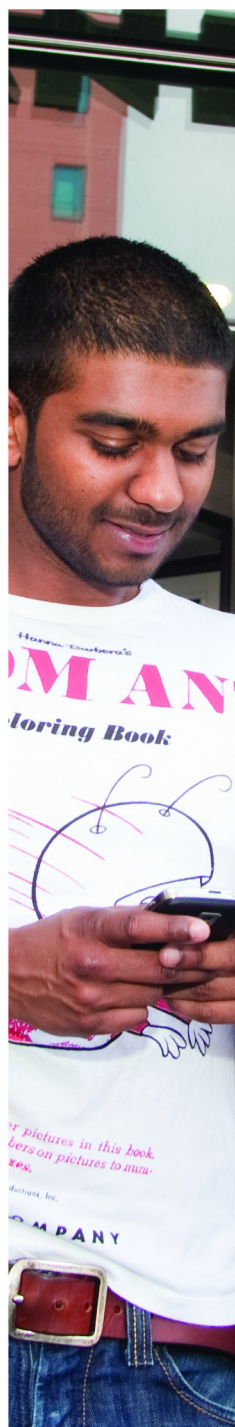

Rotterdammers over gemeente en gebied 2015

Onderzoek en Business Intelligence

Rotterdammers over gemeente en gebied 2015

Resultaten uit de Omnibusenquête 2015 voor de Evaluatie BmR14+

Projectnr. 4091-b

drs. P.A. de Graaf

Onderzoek en Business Intelligence (OBI)
Juni 2015

In opdracht van de Afdeling Bestuurlijke, Juridische en Internationale zaken
van de Directie Bestuur en Communicatie van de Bestuursdienst van de gemeente Rotterdam.

Onderzoek en Business Intelligence (OBI)
Wilhelminakade 179, 3072 AP Rotterdam
Postbus 21323, 3001 AH Rotterdam
Telefoon: (010) 267 15 00
E-mail: onderzoek@rotterdam.nl
Internet: <http://www.rotterdam.nl/onderzoek>

Gegevens mogen worden overgenomen, mits met bronvermelding.
Verveelvoudiging voor eigen of intern gebruik toegestaan.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	9
2 CONTACT OPNEMEN	13
2.1 Parkeerproblematiek door een nieuw bedrijf in de buurt	13
2.2 Een nachtopvang voor daklozen	14
2.3 Overlast door vuilnis naast de containers	15
2.4 Vergelijking van de drie situaties	16
2.5 Verschillen per gebied	17
2.6 Profiel van wie contact zou zoeken met politici / bestuurders	18
3 VOLDOENDE PARTICIPATIEMOGELIJKHEDEN	19
3.1 Mee denken over te nemen maatregelen	19
3.2 Mee beslissen over te nemen maatregelen	20
3.3 Zelf met ideeën komen voor te nemen maatregelen	21
3.4 Zelf maatregelen uitvoeren	22
3.5 Verschillen per gebied	23
3.6 Profiel van wie hierover geen mening heeft	24
4 WAARDERING VAN BESTUURDERS	25
4.1 Zeven waarderingen	25
4.2 Gemiddelde van de zeven waarderingen	29
4.3 Verschillen per gebied	31
5 SAMENWERKING MET DE GEMEENTE	35
 BIJLAGEN	 39
BIJLAGE I: RESPONS EN REPRESENTATIVITEIT	41
I.1 Geslacht en leeftijd	41
I.2 Etniciteit	42
I.3 Gebied	43
I.4 Conclusie	43

BIJLAGE II: HET BETREFFENDE DEEL VAN DE VRAGENLIJST	45
II.1 De vragen over gemeente en gebieden	45
II.2 De vragen over samenwerking met de gemeente	47
BIJLAGE III: CONTACT OPNEMEN	49
III.1 Parkeerproblematiek door een nieuw bedrijf in de buurt	49
III.2 Een nachtopvang voor daklozen	50
III.3 Overlast door vuilnis naast de containers	52
BIJLAGE IV: VOLDOENDE PARTICIPATIEMOGELIJKHEDEN	55
IV.1 Mee denken over te nemen maatregelen	55
IV.2 Mee beslissen over te nemen maatregelen	56
IV.3 Zelf met ideeën komen voor te nemen maatregelen	56
IV.4 Zelf maatregelen uitvoeren	57
BIJLAGE V: WAARDERING VAN BESTUURDERS	59
BIJLAGE VI: DE BETEKENIS VAN DE PERCENTAGES; SIGNIFICANTIE	65
VI.1 Percentages	65
VI.2 Vergelijkingen	66
VI.3 Gemiddelden	67

SAMENVATTING

In de Omnibusenquête die in de eerste maanden van 2015 is afgenomen is op verzoek van het Programmteam BmR14+ een aantal vragen opgenomen over de relatie tussen de Rotterdamse burger enerzijds en gemeente en gebied(sfunctionarissen) anderzijds. Het betreft hier een analoge herhaling van de vragen uit de Omnibusenquête 2014 over gemeente en deelgemeente. In totaal hebben 4.390 Rotterdammers van 16 tot 85 jaar deze vragen beantwoord, zodat het aantal respondenten groot genoeg was om ook over de meeste afzonderlijke gebieden uitspraken te kunnen doen.

Contact opnemen

Allereerst zijn in drie vragen drie denkbeeldige situaties beschreven waarbij vervolgens telkens is gevraagd of men kon aangeven tot welke persoon of instantie men zich zou richten als die situatie zich in de buurt zou voordoen.

1. Er vestigt zich een nieuw bedrijf bij u in de buurt. De medewerkers van dit bedrijf parkeren hun auto's bij u in de straat. Hierdoor kunt u meestal geen parkeerplek meer voor uw eigen auto vinden. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

25% van de Rotterdammers zou in zo'n geval met niemand contact opnemen c.q. niets doen. De overigen zouden vooral het centrale telefoonnummer van de gemeente bellen (46%) of zich tot de wijkagent of wijkcoördinator richten (31%). Ook de bewonersorganisatie (24%) en de Afdeling Verkeer van de gemeente (20%) worden veel genoemd. Politici / bestuurders (van gebied dan wel gemeente) worden slechts door weinigen genoemd; in totaal door 13% (in 2014: 11%).
2. U leest in de krant dat er plannen zijn om tegenover u een nachtopvang voor daklozen te vestigen. De verwachting is dat dit tot enige overlast zal leiden. Met wie zou u contact opnemen om te proberen dit te voorkomen?

22% van de Rotterdammers zou in zo'n geval met niemand contact opnemen c.q. niets doen. De rest zou vooral het centrale telefoonnummer van de gemeente bellen (39%) of de bewonersorganisatie (37%) of de wijkagent of wijkcoördinator (30%) benaderen. Politici / bestuurders worden in zo'n geval vaker benaderd dan in het vorige geval: 13% zou een lid van de deelgemeente benaderen, 11% een wethouder of de burgemeester, en 11% een gemeenteraadslid; in totaal 26% (in 2014: 25%).
3. Zeer regelmatig staat er veel vuilnis naast de containers. Een deel daarvan waait door uw straat en blijft lang liggen. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

12% van de Rotterdammers zou in zo'n geval met niemand contact opnemen c.q. niets doen. Van de overigen zou de helft (51%) de Afdeling Reiniging van de gemeente benaderen en eveneens de helft (eveneens 51%) het centrale telefoonnummer bellen. Politici / bestuurders worden hier zelden genoemd; in totaal door 6% (in 2014: 4%).

Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, zou men vaker politici / bestuurders benaderen, en wat minder vaak het centrale telefoonnummer van de gemeente bellen. De bewoners van de grotere gebieden verschillen in dit opzicht niet veel van elkaar. Wél is er een verschil tussen de bewoners van de kleinere gebieden in het "buitengebied" (Pernis, Hoogvliet,

Hoek van Holland en Rozenburg) enerzijds en bewoners van de andere gebieden anderzijds: die in het buitengebied zouden minder vaak het centrale telefoonnummer of de bewonersorganisatie benaderen, iets vaker gemeenteraadsleden, en veel vaker gebiedscommissieleden. Dit geldt overigens ook voor Overschie. Overschie kan bezwaarlijk tot "buitengebied" worden gerekend, maar deze constatering suggereert wel dat de omvang van een gebied hier wel eens bepalender zou kunnen zijn dan de ligging.

Het vorenstaande gold ook vorig jaar. Wel is het verschil in "populariteit" van gebiedscommissieleden groter dan dat van die van deelgemeentelijke politici / bestuurders in de oude situatie.

Zoals na het voorgaande was te verwachten, hebben de Rotterdammers die politici / bestuurders zouden benaderen vaker interesse in de plaatselijke politiek en wonen ze vaker in het buitengebied. Het betreft iets vaker mannen en autochtonen, en is er een licht oplopend verband met opleidings- en inkomensniveau. Vorig jaar waren deze beperkte verschillen nóg kleiner.

Voldoende participatiemogelijkheden

Vervolgens is de respondenten voorgehouden dat de gemeente vaak maatregelen neemt die invloed hebben op de leefomgeving, en gevraagd of men aan kon geven of men vindt dat men voldoende gelegenheid krijgt om mee te denken over te nemen maatregelen, mee te beslissen over te nemen maatregelen, zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen en zelf maatregelen uit te voeren.

1. Mee denken: Een kwart van de Rotterdammers (23%) heeft hier geen mening over ('weet niet'), ruim een kwart (29%) zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen, 29% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 18% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 38% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 38% gematigd negatief ('weinig') en 24% negatief ('veel te weinig').
Sinds vorig jaar is de mening van de Rotterdammers hierover niet veranderd.
2. Mee beslissen: Een kwart van de Rotterdammers (24%) heeft hier geen mening over ('weet niet'), 19% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen, 33% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 23% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 25% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 44% gematigd negatief ('weinig') en 31% negatief ('veel te weinig').
Ook hier is de mening van de Rotterdammers sinds vorig jaar niet veranderd.
3. Zelf met ideeën komen: 29% van de Rotterdammers heeft hier geen mening over ('weet niet'), een kwart (26%) zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen, 29% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 16% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 37% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 41% gematigd negatief ('weinig') en 22% negatief ('veel te weinig').
Ook hier is de mening van de Rotterdammers sinds vorig jaar niet veranderd.

4. Zelf maatregelen uitvoeren: 37% van de Rotterdammers heeft hier geen mening over ('weet niet'), 16% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen, 29% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 18% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 25% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 45% gematigd negatief ('weinig') en 29% negatief ('veel te weinig').

En ook hier is de mening van de Rotterdammers sinds vorig jaar niet veranderd.

Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men vaker een mening hierover. Rotterdammers met veel interesse zijn weer het meest kritisch.

De verschillen tussen de gebieden zijn, zeker bij de grotere gebieden, telkens niet noemenswaardig. Wel leert een vergelijking tussen "buitengebied" en overig Rotterdam dat men hierover in het buitengebied iets vaker een mening heeft en iets ontevredener is. Vorig jaar was dat in zoverre nog andersom dat men toen in het buitengebied juist nog wat tevredener was.

De Rotterdammers die over alle vier de vragen geen mening hebben, hebben veel minder interesse in de plaatselijke politiek, maar qua geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau en huishoudensinkomen verschillen ze nauwelijks van de overige Rotterdammers, al behoren ze iets vaker tot de allerhoogste leeftijdscategorie en de allerlaagste opleidingscategorie, en zijn ze iets minder vaak niet-westerse allochtoon.

Waardering van bestuurders

Tot slot is gevraagd om door middel van een rapportcijfer van 1 tot en met 10 een oordeel te geven over een aantal zaken betreffende gebiedscommissie(leden) en bestuurders:

- a) De mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen: In totaal 43% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,4; 46% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).
De Rotterdammers hebben wat minder vaak een mening over de inzet voor hun belangen van de gebiedscommissieleden, en de meningen zijn wat vaker negatief, dan vorig jaar over de inzet van de dagelijks bestuurders en deelraadsleden.
- b) De mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen: In totaal 44% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,2; 48% geeft een onvoldoende.
Vergeleken met vorig jaar zijn de Rotterdammers nu iets negatiever over de inzet van de wethouders voor hun belangen.
- c) De mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen: In totaal 45% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,3; 46% geeft een onvoldoende.
Ook over de inzet van de gemeenteraadsleden voor hun belangen zijn de Rotterdammers nu iets negatiever dan vorig jaar.
- d) De snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt: In totaal 40% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,0; 54% geeft een onvoldoende.
De Rotterdammers hebben wat minder vaak een mening over de snelheid van de gebiedscommissie dan vorig jaar over de snelheid van het deelgemeentebestuur, maar het gemiddelde rapportcijfer en het percentage onvoldoendes is niet anders.

- e) De mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt: In totaal 41% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,1; 52% geeft een onvoldoende.
Over deze inspraakmogelijkheden hebben de Rotterdammers nu wat minder vaak een mening, en is men nu ook wat negatiever, dan ten tijde van de deelgemeenten.
- f) De bereikbaarheid van gebiedscommissieleden: In totaal 40% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,1; 50% geeft een onvoldoende.
Vergeleken met vorig jaar zijn respons en waardering marginaal afgenomen.
- g) De mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt: In totaal 42% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,2; 48% geeft een onvoldoende.
Vergeleken met vorig jaar hebben minder Rotterdammers hier een mening over, en is de waardering marginaal afgenomen.

Gemiddeld: Gemiddeld had 42% van de Rotterdammers een mening over de zeven voorgelegde zaken. Hun gemiddelde waardering was een 5,2; gemiddeld gaf 49% een onvoldoende. Daarmee zijn respons en waardering iets lager dan bij de vorig jaar voorgelegde negen zaken.

Over het algemeen hebben Rotterdammers met veel interesse in de plaatselijke politiek vaker een mening, en is die wat negatiever dan die van andere Rotterdammers met een mening. De verschillen tussen de gebieden zijn (zeker bij de grotere gebieden) telkens niet noemenswaardig. Wel leert een vergelijking tussen "buitengebied" en overig Rotterdam dat men in het buitengebied vaker een oordeel heeft en tevredener is dan elders in de stad. Vergeleken met vorig jaar hebben in het buitengebied nu meer, en elders minder Rotterdammers een mening. Het gemiddelde rapportcijfer is in buitengebied en overig Rotterdam in vergelijkbare mate afgenomen. Wel is in het buitengebied het percentage onvoldoendes sterker toegenomen dan elders.

Samenwerking met de gemeente

Blijkens de beantwoording van elders in de Omnibussenquête gestelde vragen heeft, net als in 2014, 9% van de Rotterdammers in het afgelopen jaar samengewerkt met de gemeente; bijvoorbeeld om samen iets op te pakken, om een eigen initiatief uit te werken, omdat naar een mening werd gevraagd over een bepaald onderwerp of om een wens, opvatting of idee door te geven. De samenwerking vond vooral plaats op het gebied van de buitenruimte, en ging veel via ambtenaren, bijeenkomsten en het centrale telefoonnummer. Men was overwegend positief over de samenwerking, maar minder positief dan in 2014.

1 INLEIDING

Op verzoek van diverse afdelingen van de gemeente Rotterdam voert het gemeentelijk diensten-centrum Onderzoek en Business Intelligence jaarlijks in februari en maart een Omnibussenquête uit onder Rotterdammers van 16 tot 85 jaar. Dit jaar heeft ook het Programmateam BmR14+ van de Bestuursdienst van de gemeente Rotterdam daarin een aantal vragen laten opnemen, en wel over de relatie tussen de Rotterdamse burger enerzijds en gemeente en gebied(sfunctionarissen)¹ anderzijds. Het betreft hier een analoge herhaling van de vragen uit de Omnibussenquête 2014 over gemeente en deelgemeente. In totaal hebben 4.390 Rotterdammers deze vragen gedeeltelijk of geheel beantwoord, zodat het totale aantal respondenten groot genoeg was om ook over de meeste afzonderlijke gebieden uitspraken te kunnen doen.

Achtergrond

Sinds 19 maart 2014 kent Rotterdam geen deelgemeenten meer. In de plaats daarvan zijn 'gebieden' gekomen, en in de plaats van de oude deelgemeenteraden en -besturen zijn 'gebiedscommissies' gekomen. Geografisch komen de oude deelgemeenten en de nieuwe gebieden één-op-één met elkaar overeen; bestuurlijk is er wél het één en ander veranderd, al hebben ook voor de nieuwe gebiedscommissies verkiezingen plaatsgevonden. Ten behoeve van de evaluatie van dit nieuwe bestuurlijk model, afgekort bekend als 'BmR14+', die rond april/mei 2017 moet worden voorgelegd aan de verantwoordelijke bestuursorganen, wordt kwantitatieve en kwalitatieve data verzameld; onder meer via vragen in de Omnibussenquête van 2014 over hoe de Rotterdammers de deelgemeenten beleefden en analoge herhaling daarvan in latere Omnibussenquêtes over hun beleving van de gebied(sfunctionarissen).

Opbouw van deze rapportage

Deze rapportage is als volgt opgebouwd.

Hoofdstuk 2 gaat over de vraag tot welke persoon of instantie men zich zou richten bij een drietal denkbeeldige situaties als die zich in de buurt zouden voordoen. In hoofdstuk 3 komt de vraag aan de orde of de Rotterdamse burger vindt dat hij of zij voldoende gelegenheid krijgt om te participeren in de nieuwe situatie met gebied(sfunctionarissen), en in hoofdstuk 4 komt de waardering van een aantal zaken met betrekking tot deze gebied(sfunctionarissen) aan de orde. Tot slot worden in hoofdstuk 5 ook nog kort de vragen over samenwerking met de gemeente besproken die in opdracht van het Cluster Dienstverlening waren opgenomen.

Deze rapportage kent tevens vijf bijlagen. Na een overzicht van de diverse opdrachtgevers voor de Omnibussenquête 2015 in Bijlage I worden in Bijlage II respons en representativiteit van de enquête besproken aan de hand van de achtergrondkenmerken van de respondenten. In Bijlage III zijn de hier behandelde vragen uit de enquête letterlijk uit de vragenlijst overgenomen, en in Bijlage V wordt een toelichting gegeven op de statistische interpretatie van de in deze rapportage weergegeven percentages en op de significantie van verschillen. De boodschap uit deze bijlage moge zijn, dat in het algemeen gemeten verschillen van minder dan zo'n 1- à 2%-punt niet als

---

¹): Met de term 'gebiedsfunctionarissen' worden zowel gebiedsmanagers en -directeuren als leden van de gebiedscommissies bedoeld.

verschillen mogen worden beschouwd, maar evengoed door het toevalskarakter van de steekproeven kunnen zijn veroorzaakt. Als bijvoorbeeld een percentage voor de ene groep 14% bedraagt, en voor de andere 15%, dan is daarmee dus nog geen verschil aangetoond. Voor gebieden ligt deze marge nog een stuk ruimer. Daarnaast mag uit deze bijlage ook worden geconcludeerd dat gegevens die op al te kleine aantallen respondenten zijn gebaseerd een zodanig grote betrouwbaarheidsmarge (dus: onnauwkeurigheid) kennen dat ze slechts als indicatief mogen worden beschouwd. Dit geldt met name voor de kleine gebieden Overschie, Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg.

Aantallen respondenten

Waar in de rapportages over de Omnibusenquête gesproken wordt over 'de Rotterdammers', worden Rotterdammers van 16 tot 85 jaar bedoeld. Op 1 januari 2015 waren dat er 501.493 (van de in totaal 623.967). Eén procent van de 4.390 respondenten in deze rapportage staat dus voor 5.015 Rotterdammers van 16 tot 85 jaar, en één respondent voor 114 Rotterdammers van 16 tot 85 jaar. Per gebied bevat de Omnibusenquête de volgende aantallen respondenten.

Figuur 1.1: Aantal respondenten per gebied.

Gebied	Respondenten	Inwoners van 16 tot 85 jaar op 1-1-'15
Rotterdam Centrum	235	28.532
Delfshaven	451	60.803
Overschie	107	13.168
Noord	369	42.859
Hillegersberg-Schiebroek	360	32.653
Kralingen-Crooswijk	374	43.388
Feijenoord	413	58.223
IJsselmonde	383	46.144
Pernis	42	3.843
Prins Alexander	806	74.348
Charlois	380	51.371
Hoogvliet	238	27.715
Hoek van Holland	91	8.195
Rozenburg	95	10.084
Overig (Haven- en Industriegebieden)	4	167
Onbekend	42	---
Totaal	4.390	501.493

Uitkomsten over Overschie, Pernis, Hoek van Holland en Rozenburg zijn dus altijd slechts indicatief.

De antwoorden van de 4 respondenten uit de Haven- en Industriegebieden en de 42 respondenten waarvan het gebied onbekend is, worden in deze rapportage bij onderverdelingen naar gebied verder niet afzonderlijk vermeld, maar wél meegeteld bij het totaal.

Onderscheid naar mate van interesse in de plaatselijke politiek

In deze rapportage wordt ook gepresenteerd in hoeverre meningen verschillen met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. In totaal had naar eigen zeggen 8% van de respondenten veel interesse, 45% enige interesse en 47% geen interesse in de plaatselijke politiek.

2 CONTACT OPNEMEN

Allereerst zijn, net als vorig jaar, drie denkbeeldige situaties beschreven waarbij is gevraagd tot welke persoon of instantie men zich zou richten als die situatie zich in de buurt zou voordoen:

- 'ik neem met niemand contact op / ik doe niets';
- 'de wijkagent of de wijkcoördinator';
- 'het centrale telefoonnummer van de gemeente (14010)';
- 'de Afdeling [...] van de gemeente';
- 'de Gebiedsmanager of Gebiedsdirecteur' (in 2014: 'de deelgemeente');
- 'een lid van de Gebiedscommissie' (in 2014: 'een lid van de deelraad');
- 'een gemeenteraadslid';
- 'een wethouder of de burgemeester';
- 'de bewonersorganisatie'; en
- een andere mogelijkheid in eigen bewoordingen.

(In 2014 kende deze vraag ook nog de antwoordmogelijkheid 'iemand van het dagelijks bestuur van de deelgemeente'.)

Men mocht telkens meerdere antwoordmogelijkheden aankruisen.

2.1 Parkeerproblematiek door een nieuw bedrijf in de buurt

Er vestigt zich een nieuw bedrijf bij u in de buurt. De medewerkers van dit bedrijf parkeren hun auto's bij u in de straat. Hierdoor kunt u meestal geen parkeerplek meer voor uw eigen auto vinden. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

Figuur 2.1 laat zien met wie men contact op zou nemen om dit probleem aan te pakken. Daarbij is eerst aangegeven hoeveel respondenten *niets* zouden doen, en daaronder tot wie de respondenten die daadwerkelijk iets zouden doen zich zouden richten. In de figuur is ook te zien in hoeverre deze mening verschilt met die vorig jaar en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage III.1.

Figuur 2.1: Tot wie men zich zou richten bij parkeerproblematiek door een nieuw bedrijf in de buurt; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Tot wie men zich zou richten	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem in 2014
niemand / ik doe niets	22%	20%	30%	25%	22%
de wijkagent of wijkcoördinator	33%	29%	32%	31%	29%
het centrale telefoonnummer	44%	45%	48%	46%	39%
de Afdeling Verkeer van de gemeente	23%	21%	19%	20%	18%
de deelgemeente					37%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	14%	9%	6%	8%	
een lid van de gebiedscommissie (2014: deelraad)	15%	11%	6%	9%	3%
iemand van het dagelijks bestuur van de deelgemeente					7%
een gemeenteraadslid	3%	3%	3%	3%	2%
een wethouder of de burgemeester	6%	3%	3%	3%	3%
de bewonersorganisatie	22%	25%	23%	24%	24%
anders: het bedrijf zelf	11%	12%	12%	12%	12%
anders: overige antwoorden	4%	4%	3%	4%	2%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	175%	163%	154%	160%	175%
Eén of meer soorten politici / bestuurders (idem)	21%	15%	9%	13%	11%

25% van de Rotterdammers zou in zo'n geval met niemand contact opnemen c.q. niets doen. De overigen zouden vooral het centrale telefoonnummer van de gemeente bellen (46%) of zich tot de wijkagent of wijkcoördinator richten (31%). Ook de bewonersorganisatie (24%) en de Afdeling Verkeer van de gemeente (20%) worden veel genoemd. Politici / bestuurders (van gebied dan wel gemeente) worden slechts door weinigen genoemd. Gemiddeld noemt men 1,6 mogelijkheden. De- genen die hier (ook) iets anders in eigen bewoordingen noemden, noemden vooral het bedrijf zelf. Ook gaven velen aan geen auto te hebben. Die laatsten zijn als ze verder niets aangekruist hadden geteld bij 'niemand / ik doe niets'.

Van degenen die zich ergens toe zouden richten zou 13% (ook) één of meer soorten politici / be- stuurders benaderen (waaronder 2% zelfs méér dan één soort politici / bestuurders).

Rotterdammers met veel interesse in de plaatselijke politiek zouden zich vaker tot politici / be- stuurders richten, maar hebben sowieso ook méér antwoordmogelijkheden aangekruist. Ook bij hen is het centrale telefoonnummer echter veruit de meest genoemde mogelijkheid.

Leden van de gebiedscommissie worden ongeveer even vaak genoemd als vorig jaar deelraads- leden en dagelijks bestuurders van de deelgemeente tezamen. De deelgemeente (vorig jaar veel genoemd!) is als mogelijkheid weggefallen, en dat weerspiegelt zich voor een klein deel in een verder toegenomen populariteit van het centrale telefoonnummer.

Per gebied, zo is in Bijlage III.1 te zien, zijn er wel wat kleine verschillen, maar het algemene beeld verschilt bij de grotere gebieden niet wezenlijk. Politici / bestuurders worden in de grotere gebieden slechts door weinigen genoemd. Op (verschillen met) de kleinere gebieden wordt in paragraaf 2.5 teruggekomen.

2.2 Een nachtopvang voor daklozen

U leest in de krant dat er plannen zijn om tegenover u een nachtopvang voor daklozen te ves- tigen. De verwachting is dat dit tot enige overlast zal leiden. Met wie zou u contact opnemen om te proberen dit te voorkomen?

Figuur 2.2 laat zien met wie men contact op zou nemen om te proberen dit te voorkomen. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage III.2.

Figuur 2.2: Met wie men contact op zou nemen bij plannen voor vestiging van een nacht- opvang voor daklozen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Tot wie men zich zou richten	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem in 2014
niemand / ik doe niets	19%	20%	24%	22%	20%
de wijkagent of wijkcoördinator	31%	29%	32%	30%	27%
het centrale telefoonnummer	33%	38%	41%	39%	32%
de Afdeling Vergunningen van de gemeente	18%	15%	13%	15%	13%
de deelgemeente					41%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	26%	18%	13%	16%	
een lid van de gebiedscommissie (2014: deelraad)	24%	15%	9%	13%	7%
niemand van het dagelijks bestuur van de deelgemeente					13%
een gemeenteraadslid	20%	12%	9%	11%	7%
een wethouder of de burgemeester	17%	12%	12%	12%	10%
de bewonersorganisatie	37%	39%	36%	37%	36%
anders: andere bewoners	2%	1%	0%	1%	1%
anders: overige antwoorden	4%	4%	5%	4%	4%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	212%	182%	169%	178%	193%
Eén of meer soorten politici / bestuurders (idem)	39%	29%	22%	26%	25%

22% van de Rotterdammers zou in zo'n geval met niemand contact opnemen c.q. niets doen. De rest zou vooral het centrale telefoonnummer van de gemeente bellen (39%) of de bewonersorganisatie (37%) of de wijkagent of wijkcoördinator (30%) benaderen. Politici / bestuurders worden in zo'n geval vaker benaderd dan in het vorige geval: 13% zou een lid van de gebiedscommissie benaderen, 11% een wethouder of de burgemeester, en 11% een gemeenteraadslid. Gemiddeld noemt men 1,8 mogelijkheden. Van degenen die hier (ook) iets anders in eigen bewoordingen noemen, gaf een deel aan dit (al dan niet 'voorlopig') geen probleem te vinden. Zij zijn als ze verder niets aangekruist hadden geteld bij 'niemand / ik doe niets'.

Van degenen die contact op zouden nemen zou 26% (ook) één of meer soorten politici / bestuurders benaderen (waaronder 7% zelfs méér dan één soort politici / bestuurders).

Rotterdammers met veel interesse in de plaatselijke politiek zouden hierover vaker politici / bestuurders benaderen, en wat minder vaak het centrale telefoonnummer van de gemeente bellen. Van degenen met veel interesse in de plaatselijke politiek die iets zouden doen, zou 39% (ook) één of meer soorten politici benaderen.

Vergeleken met vorig jaar worden leden van de gebiedscommissie nu minder vaak genoemd dan deelgemeentelijke politici of bestuurders vorig jaar. In plaats daarvan wendt men zich nu vaker tot gemeenteraadsliden. Ook is het centrale telefoonnummer hiervoor nu iets populairder geworden.

Ook hier, zo is in Bijlage III.2 te zien, zijn weinig verschillen tussen de (grotere) gebieden te zien. Op (verschillen met) de kleinere gebieden wordt in paragraaf 2.5 teruggekomen.

2.3 Overlast door vuilnis naast de containers

Zeer regelmatig staat er veel vuilnis naast de containers. Een deel daarvan waait door uw straat en blijft lang liggen. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

Figuur 2.3 laat zien met wie men contact op zou nemen om dit probleem aan te pakken. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage III.3.

Figuur 2.3: Tot wie men zich zou richten bij overlast door vuilnis naast de containers in de buurt; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Tot wie men zich zou richten	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem in 2014
niemand / ik doe niets	8%	8%	16%	12%	11%
de wijkagent of wijkcoördinator	17%	14%	16%	15%	16%
het centrale telefoonnummer	54%	50%	50%	51%	43%
de Afdeling Reiniging van de gemeente	49%	56%	47%	51%	56%
de deelgemeente					17%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	9%	5%	4%	5%	
een lid van de gebiedscommissie (2014: deelraad)	8%	5%	3%	4%	2%
iemand van het dagelijks bestuur van de deelgemeente					3%
een gemeenteraadslid	3%	1%	1%	2%	1%
een wethouder of de burgemeester	2%	1%	1%	1%	1%
de bewonersorganisatie	15%	13%	14%	14%	13%
anders	7%	5%	6%	5%	6%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	164%	150%	143%	148%	156%
Eén of meer soorten politici / bestuurders (idem)	10%	6%	4%	6%	4%

N.B.: De tweede optie is inclusief gemeentelijke websites en dergelijke; de derde optie is inclusief andere aanduidingen van dergelijke gemeentelijke "afdelingen".

12% van de Rotterdammers zou in zo'n geval met niemand contact opnemen c.q. niets doen. Van de overigen zou de helft (51%) de Afdeling Reiniging van de gemeente benaderen en eveneens de helft (eveneens 51%) het centrale telefoonnummer bellen. Politici / bestuurders worden hier zelden genoemd. Gemiddeld noemt men 1,5 mogelijkheden. Van degenen die hier (ook) iets anders in eigen bewoordingen noemen, noemden velen hier aanduidingen van gemeentelijke "afdelingen" als Roteb, Stadtoezicht of Stadsbeheer, of gemeentelijke websites of app's. Zij zijn geteld bij 'de Afdeling Reiniging van de gemeente' respectievelijk 'het centrale telefoonnummer'.

Van degenen die zich ergens toe zouden richten zou 6% (ook) één of meer soorten politici / bestuurders benaderen (waaronder 1% zelfs méér dan één soort politici / bestuurders).

De verschillen naar mate van interesse in de plaatselijke politiek zijn marginaal; alleen zouden mensen met veel interesse nóg iets vaker ook het centrale telefoonnummer bellen.

Vergeleken met vorig jaar wordt, nu de deelgemeente als mogelijkheid is weggevallen, met name het centrale telefoonnummer iets vaker genoemd.

In Bijlage III.3 is te zien dat ook hier het beeld niet wezenlijk verschilt per gebied. Op (verschillen met) de kleinere gebieden wordt in paragraaf 2.5 teruggekomen.

2.4 Vergelijking van de drie situaties

In figuur 2.4 staan tenslotte de reacties in de drie denkbeeldige situaties nog eens naast elkaar.

Figuur 2.4: Met wie men contact op zou nemen in een drietal denkbeeldige situaties.

Tot wie men zich zou richten	Parkeer-problematiek	Nachtopvang	Containers
niemand / ik doe niets	25%	22%	12%
de wijkagent of wijkcoördinator	31%	30%	15%
het centrale telefoonnummer	46%	39%	51%
Afdeling [...] van de gemeente	20%	15%	51%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	8%	16%	5%
een lid van de gebiedscommissie	9%	13%	4%
een gemeenteraadslid	3%	11%	2%
een wethouder of de burgemeester	3%	12%	1%
de bewonersorganisatie	24%	37%	14%
anders: het bedrijf zelf	12%		
anders: overige antwoorden	4%	5%	5%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	160%	178%	148%
Eén of meer soorten politici / bestuurders (idem)	13%	26%	6%

Bij de geschetste parkeerproblematiek zou één op de acht Rotterdammers politici / bestuurders benaderen. Bij de kwestie van de nachtopvang zou een kwart dat doen, en zou men zich ook wat minder vaak tot de gemeente, en wat vaker tot het gebied richten. Bij overlast van vuilnis naast de container zoekt men vooral zijn heil bij de gemeente, relatief weinig bij het gebied, en nauwelijks bij politici / bestuurders.

Dit is een zelfde beeld als vorig jaar.

2.5 Verschillen per gebied

Zoals gezegd, is in Bijlage III te zien hoe deze reacties verschillen per gebied, en hierover is in de voorgaande paragrafen korthedshalve aangegeven dat de grotere gebieden (met voldoende respondenten om conclusies te trekken) niet veel van elkaar verschilden. De gemeten verschillen waren vooral te zien bij de kleinere gebieden (met te weinig respondenten om conclusies te trekken). Deze kleinere gebieden (Pernis, Hoogvliet, Hoek van Holland en Rozenburg) kunnen echter wel samen worden genomen bij een vergelijking tussen enerzijds deze vier gebieden ("het buitengebied"²⁾) en anderzijds de rest van Rotterdam: uit deze vier gebieden tezamen bevat de enquête namelijk wél voldoende respondenten om uitspraken over te kunnen doen, namelijk 466. Het in deze paragraaf gestelde geldt overigens telkens ook voor Overschie. Overschie kan bezwaarlijk tot "buitengebied" worden gerekend, maar deze constatering suggereert wel dat de omvang van een gebied hier wel eens bepalender zou kunnen zijn dan de ligging.

Figuur 2.5: Met wie men contact op zou nemen in een drietal denkbeeldige situaties: "buitengebied" versus overig Rotterdam.

Tot wie men zich zou richten (exclusief 'niemand / ik doe niets')	Parkeer- problematiek		Nachtopvang		Containers	
	Buiten- gebied	Overig Rotterdam	Buiten- gebied	Overig Rotterdam	Buiten- gebied	Overig Rotterdam
de wijkagent of wijkcoördinator	32%	31%	29%	31%	27%	15%
het centrale telefoonnummer	39%	47%	32%	40%	43%	51%
Afdeling [...] van de gemeente	19%	20%	16%	14%	56%	51%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	9%	8%	21%	16%	7%	5%
een lid van de gebiedscommissie	20%	7%	23%	12%	10%	3%
een gemeenteraadslid	6%	3%	16%	11%	3%	1%
een wethouder of de burgemeester	3%	3%	18%	11%	2%	1%
de bewonersorganisatie	19%	24%	33%	38%	11%	14%
anders: het bedrijf zelf	14%	12%				
anders: overige antwoorden	4%	4%	5%	5%	7%	5%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	166%	159%	193%	177%	155%	147%
Eén of meer soorten politici / bestuurders (idem)	27%	11%	40%	25%	12%	5%

Figuur 2.5 laat zien dat bewoners van het buitengebied minder vaak het centrale telefoonnummer of de bewonersorganisatie zouden benaderen, iets vaker gemeenteraadsliden en veel vaker gebiedscommissieleden.

Dit is een zelfde beeld als vorig jaar. Wel is het verschil in "populariteit" van gebiedscommissieleden groter dan dat van die van deelgemeentelijke politici / bestuurders in de oude situatie.

²⁾: Dit buitengebied is identiek aan het rayon 'Buitengebieden' bij de indeling van de gebieden in de vier rayons waar tegenwoordig ook wel van uitgegaan wordt.

2.6 Profiel van wie contact zou zoeken met politici / bestuurders

In totaal 24% van de Rotterdammers zou in ten minste één van de voorgelegde gevallen (al dan niet tevens) politici / bestuurders benaderen. In figuur 3.6 wordt een profiel van hen geschetst.

Figuur 2.6: Profiel van wie contact zou zoeken met politici / bestuurders.

Profiel van wie contact zou zoeken met politici / bestuurders	Interesse plaats. politiek			Gebied		Geslacht	
	Veel	Enige	Geen	Buiten-gebied	Overig R'dam	Man	Vrouw
Zou contact zoeken	36%	27%	19%	40%	22%	27%	22%
Overige Rotterdammers	64%	73%	81%	60%	78%	73%	78%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Leeftijd					Etniciteit		
16-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65-75 jaar	76 jaar e.o.	Autochtoon	Westers allocht.	Niet-w. allocht.
26%	23%	25%	25%	18%	26%	20%	21%
74%	77%	75%	75%	82%	74%	80%	79%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Opleidingsniveau				Huishoudensinkomen			
Laag	Midden-laag	Midden-hoog	Hoog	Sociale minima	Min. tot modaal	Mod. tot 2x mod.	2x mod. en meer
20%	25%	24%	27%	19%	22%	27%	28%
80%	75%	76%	73%	81%	78%	73%	72%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Zoals na het voorgaande was te verwachten, hebben de Rotterdammers die politici / bestuurders zouden benaderen vaker interesse in de plaatselijke politiek en wonen ze vaker in het “buiten-gebied”, maar qua leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau en huishoudensinkomen verschillen ze slechts in beperkte mate van de overige Rotterdammers; hooguit betreft het iets vaker mannen en autochtonen, en is er een licht oplopend verband met opleidings- en inkomensniveau.

Vorig jaar waren deze verschillen nóg kleiner.

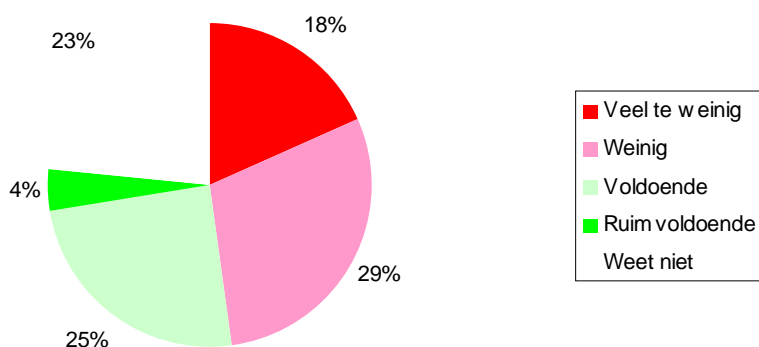
3 VOLDOENDE PARTICIPATIEMOGELIJKHEDEN

Vervolgens is de respondenten ook weer net als vorig jaar voorgehouden dat de gemeente³ vaak maatregelen neemt die invloed hebben op de leefomgeving, en gevraagd of men aan kon geven of men vindt dat men voldoende gelegenheid krijgt om mee te denken over te nemen maatregelen, mee te beslissen over te nemen maatregelen, zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen en zelf maatregelen uit te voeren.

3.1 Mee denken over te nemen maatregelen

Figuur 3.1 laat zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen. Daarbij is zowel een verdeling aangegeven van *alle* respondenten (inclusief 'weet niet'; eerste kolom) als van de respondenten die hier daadwerkelijk een mening over hebben (dus exclusief 'weet niet'; tweede kolom). In de tabel onder de figuur is ook te zien in hoeverre (op gemeentelijk niveau) deze mening verschilt met die vorig jaar en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage IV.1.

Figuur 3.1: *Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.*

Gelegenheid om mee te <u>denken</u> over te nemen maatregelen	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam		Idem in 2014	
Veel te weinig	28%	31%	18%	22%	17%	24%	18%	24%	19%	25%
Weinig	36%	39%	32%	40%	26%	37%	29%	38%	28%	38%
Voldoende	21%	23%	27%	33%	23%	33%	25%	32%	23%	31%
Ruim voldoende	7%	8%	4%	5%	4%	6%	4%	6%	4%	6%
Weet niet	8%		19%		30%		23%		26%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

³): Vorig jaar werd hier gesproken over 'de (deel-)gemeente'.

Een kwart van de Rotterdammers (23%) heeft hier geen mening over ('weet niet'), ruim een kwart (29%) zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen, 29% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 18% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 38% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 38% gematigd negatief ('weinig') en 24% negatief ('veel te weinig').

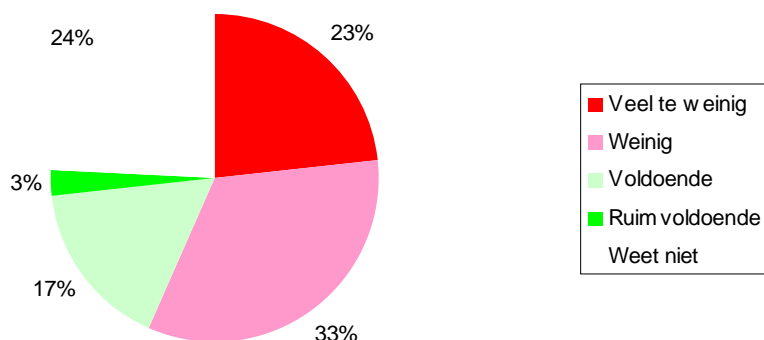
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men vaker een mening hierover. Rotterdammers met veel interesse zijn het meest kritisch; de Rotterdammers met enige interesse en de Rotterdammers met geen interesse zijn in vergelijkbare mate kritisch.

Sinds vorig jaar is de mening van de Rotterdammers hierover niet veranderd.

3.2 Mee beslissen over te nemen maatregelen

Figuur 3.2 laat op de zelfde manier zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen. In de tabel onder de figuur is ook weer te zien in hoeverre (op gemeentelijk niveau) deze mening verschilt met die vorig jaar en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage IV.2.

Figuur 3.2: Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Gelegenheid om mee te <u>beslissen</u> over te nemen maatregelen	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam		Idem in 2014	
Veel te weinig	37%	40%	24%	30%	21%	30%	23%	31%	23%	31%
Weinig	37%	40%	36%	46%	30%	43%	33%	44%	32%	44%
Voldoende	14%	16%	17%	22%	17%	24%	17%	22%	15%	21%
Ruim voldoende	4%	4%	2%	3%	3%	4%	3%	3%	3%	4%
Weet niet	9%		21%		30%		24%		27%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Een kwart van de Rotterdammers (24%) heeft hier geen mening over ('weet niet'), 19% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te beslissen over te nemen maatregelen, 33% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 23% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 25% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 44% gematigd negatief ('weinig') en 31% negatief ('veel te weinig').

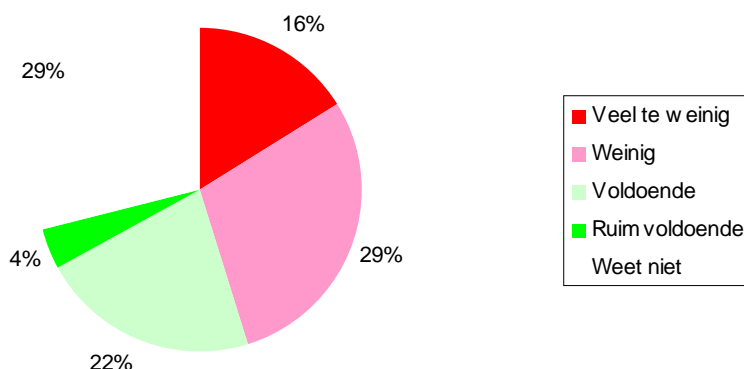
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men weer vaker een mening hierover. Rotterdammers met veel interesse vinden vaker 'veel te weinig' gelegenheid hiervoor te krijgen.

Ook hier is de mening van de Rotterdammers sinds vorig jaar niet veranderd.

3.3 Zelf met ideeën komen voor te nemen maatregelen

Figuur 3.3 laat op de zelfde manier zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen. In de tabel onder de figuur is ook weer te zien in hoeverre (op gemeentelijk niveau) deze mening verschilt met die vorig jaar en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage IV.3.

Figuur 3.3: Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Gelegenheid om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam		Idem in 2014	
Veel te weinig	24%	28%	15%	21%	15%	23%	16%	22%	15%	23%
Weinig	33%	38%	30%	41%	28%	42%	29%	41%	27%	40%
Voldoende	22%	25%	24%	33%	19%	29%	22%	31%	21%	31%
Ruim voldoende	8%	9%	4%	5%	4%	6%	4%	6%	4%	6%
Weet niet	12%		27%		34%		29%		33%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

29% van de Rotterdammers heeft hier geen mening over ('weet niet'), een kwart (26%) zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen, 29% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 16% noemt die gelegenheid zelfs te weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 37% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 41% gematigd negatief ('weinig') en 22% negatief ('veel te weinig').

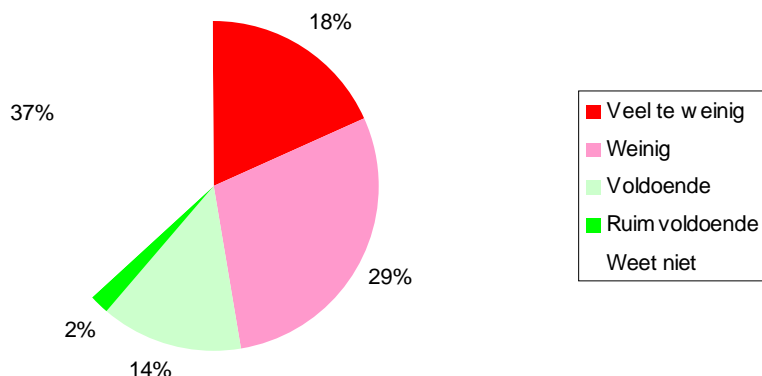
Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men weer vaker een mening hierover. Rotterdammers met veel interesse vinden vaker 'veel te weinig' gelegenheid hiervoor te krijgen, en Rotterdammers met enige interesse vinden die gelegenheid vaker 'weinig'.

Ook hier is de mening van de Rotterdammers sinds vorig jaar niet veranderd.

3.4 Zelf maatregelen uitvoeren

Figuur 3.4 tenslotte laat op de zelfde manier zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf maatregelen uit te voeren. In de tabel onder de figuur is ook weer te zien in hoeverre (op gemeentelijk niveau) deze mening verschilt met die vorig jaar en met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage IV.4.

Figuur 3.4: Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om zelf maatregelen uit te voeren; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Gelegenheid om zelf maatregelen uit te voeren	Veel interesse		Enige interesse		Geen interesse		Totaal Rotterdam		Idem in 2014	
Veel te weinig	30%	38%	16%	26%	18%	31%	18%	29%	18%	29%
Weinig	34%	42%	31%	49%	26%	43%	29%	45%	28%	46%
Voldoende	13%	16%	14%	23%	13%	23%	14%	22%	13%	21%
Ruim voldoende	3%	4%	2%	3%	2%	4%	2%	3%	2%	4%
Weet niet	20%		36%		41%		37%		40%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

37% van de Rotterdammers heeft hier geen mening over ('weet niet'), 16% zegt voldoende of zelfs ruim voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken over te nemen maatregelen, 29% zegt hiervoor weinig gelegenheid te krijgen en 18% noemt die gelegenheid zelfs *te* weinig. Van degenen die hier wél een mening over hebben, is 25% positief ('voldoende' of 'ruim voldoende'), 45% gematigd negatief ('weinig') en 29% negatief ('veel te weinig').

Naarmate men meer interesse in de plaatselijke politiek heeft, heeft men weer vaker een mening hierover. En ook hier vinden Rotterdammers met veel interesse vaker 'veel te weinig' gelegenheid te krijgen, terwijl Rotterdammers met enige interesse die gelegenheid vaker 'weinig' vinden.

En ook hier is de mening van de Rotterdammers sinds vorig jaar niet veranderd.

3.5 Verschillen per gebied

Zoals in het voorgaande ook telkens is aangegeven, zijn de overeenkomstige verdelingen per gebied te vinden in Bijlage IV. De verschillen tussen de gebieden zijn, zeker bij de grotere gebieden, telkens niet noemenswaardig. Wel leert een vergelijking tussen "buitengebied" en overig Rotterdam dat men hierover in het buitengebied iets vaker een mening heeft en iets ontevredener is. Vorig jaar was dat in zoverre nog andersom dat men toen in het buitengebied juist nog wat tevredener was. Zie figuur 3.5.

Figuur 3.5: Mate waarin men vindt voldoende gelegenheid te krijgen om mee te denken, mee te beslissen, zelf met ideeën te komen en zelf maatregelen uit te voeren: "buitengebied" versus overig Rotterdam.

Voldoende gelegenheid (inclusief 'weet niet')	Mee denken		Mee beslissen		Zelf met ideeën komen		Zelf maatregelen uitvoeren	
	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam
Veel te weinig	22%	18%	26%	23%	17%	16%	19%	18%
Weinig	29%	30%	35%	33%	30%	29%	31%	28%
Voldoende	26%	25%	17%	17%	21%	22%	13%	14%
Ruim voldoende	4%	4%	2%	3%	4%	4%	1%	2%
Weet niet	19%	24%	20%	25%	28%	29%	36%	37%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Voldoende gelegenheid (exclusief 'weet niet')	Mee denken		Mee beslissen		Zelf met ideeën komen		Zelf maatregelen uitvoeren	
	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam
Veel te weinig	27%	23%	33%	31%	24%	22%	30%	29%
Weinig	36%	39%	44%	44%	41%	41%	48%	45%
Voldoende	32%	32%	21%	22%	29%	31%	20%	22%
Ruim voldoende	5%	6%	2%	4%	5%	6%	2%	4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

3.6 Profiel van wie hierover geen mening heeft

Bij alle vier de vragen over participatiemogelijkheden hebben veel Rotterdammers geen mening. Slechts 62% (vorig jaar: 59%) heeft over alle vier een mening, en in totaal 19% (vorig jaar: 22%) heeft in alle vier de gevallen geen mening. In figuur 2.6 wordt een profiel van die laatste groep geschetst.

Figuur 3.6: Profiel van wie geen mening heeft over alle vier de participatiemogelijkheden.

Profiel van wie geen mening heeft over alle vier de participatiemogelijkheden	Interesse plaats. politiek			Gebied			Geslacht	
	Veel	Enige	Geen	Buiten-gebied	Overig R'dam		Man	Vrouw
Vier keer geen mening	5%	15%	24%	16%	19%		17%	20%
Overige Rotterdammers	95%	85%	76%	84%	81%		83%	80%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%		100%	100%

Leeftijd					Etniciteit		
16-25 jaar	25-45 jaar	45-65 jaar	65-75 jaar	76 jaar e.o.	Autochtoon	Westers allocht.	Niet-w. allocht.
18%	18%	18%	19%	26%	20%	18%	16%
82%	82%	82%	81%	74%	80%	82%	84%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Opleidingsniveau				Huishoudensinkomen			
Laag	Midden-laag	Midden-hoog	Hoog	Sociale minima	Min. tot modaal	Mod. tot 2x mod.	2x mod. en meer
22%	16%	17%	18%	21%	20%	19%	16%
78%	84%	83%	82%	79%	80%	81%	84%
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Totaal Rotterdam

2015	Idem in 2014
19%	22%
81%	78%
100%	100%

Zoals na het voorgaande was te verwachten, hebben de Rotterdammers die over alle vier de vragen geen mening hebben veel minder interesse in de plaatselijke politiek, maar qua geslacht, leeftijd, etniciteit, opleidingsniveau en huishoudensinkomen verschillen ze nauwelijks van de overige Rotterdammers, al behoren ze *iets* vaker tot de allerhoogste leeftijdscategorie en de allerlaagste opleidingscategorie, en zijn ze *iets* minder vaak niet-westerse allochtoon.

4 WAARDERING VAN BESTUURDERS

Tot slot is de respondenten gevraagd om door middel van een rapportcijfer (van 1 tot en met 10; 1 = zeer slecht; 10 = uitmuntend) een oordeel te geven over een aantal zaken betreffende gebiedscommissie(leden) en bestuurders:

- a) 'de mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen';
- b) 'de mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen';
- c) 'de mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen';
- d) 'de snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt';
- e) 'de mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt';
- f) 'de bereikbaarheid van gebiedscommissieleden'; en
- g) 'de mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt'.

Als men ergens geen mening over had, mocht men het betreffende vakje leeg laten.

(In 2014 werd in de plaats van 'a' gevraagd naar de waardering van de inzet van de dagelijks bestuurders en naar die van de deelraadsleden van zijn of haar deelgemeente, en ging de vraag bij 'd' tot en met 'g' over het deelgemeentebestuur, de deelgemeente, de deelraadsleden respectievelijk de deelgemeente.)

Overigens past bij de eerste drie onderdelen van deze vraag de kanttekening dat de waardering voor politici niet altijd alleen maar wordt bepaald door de mate waarin zij zich inzetten voor *eigen* belangen: ook altruïstischere motieven spelen bij sommigen een rol!

4.1 Zeven waarderingen

a) De mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen

Figuur 4.1 laat zien hoe de Rotterdammers de inzet van gebiedscommissieleden voor hun belangen waarderen, waarbij ook is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. Ook is aangegeven hoe men vorig jaar deze inzet van de dagelijks bestuurders en van de deelraadsleden van zijn of haar deelgemeente waardeerde. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.1: Mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014, mijn dagel. bestuurders	Idem 2014, mijn deelraadsleden
Gemiddeld rapportcijfer	5,0	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5
Percentage onvoldoende (< 5,5)	52%	44%	46%	46%	40%	41%
Responspercentage	67%	44%	40%	43%	49%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	224	845	800	1.903	2.098	2.025

In totaal 43 van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,4; 46% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Behalve bij het responspercentage lijkt er geen evenredig verband met de mate van interesse in de plaatselijke politiek, al zijn Rotterdammers met veel interesse het meest negatief. Dit beeld komt overeen met wat ook in het vorige hoofdstuk al te zien was.

De Rotterdammers hebben wat minder vaak een mening over de inzet voor hun belangen van de gebiedscommissieleden, en de meningen zijn wat vaker negatief, dan vorig jaar over de inzet van de dagelijks bestuurders en deelraadsleden.

b) De mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen

Figuur 4.2 laat zien hoe de Rotterdammers de inzet van de wethouders voor hun belangen waarderen, waarbij ook weer is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. Ook is aangegeven hoe men vorig jaar deze inzet waardeerde. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn weer te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.2: Mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,1	5,3	5,2	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	52%	46%	50%	48%	46%
Responspercentage	69%	46%	40%	44%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	231	887	798	1.947	1.964

In totaal 44% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,2; 48% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Behalve bij het responspercentage lijkt er geen evenredig verband met de mate van interesse in de plaatselijke politiek, en geldt eerder in lichte mate dat Rotterdammers met veel interesse het meest negatief zijn, gevolgd door de Rotterdammers met geen interesse, en dat de Rotterdammers met enige interesse relatief het minst negatief zijn.

Vergeleken met vorig jaar zijn de Rotterdammers nu *iets* negatiever over de inzet van de wethouders voor hun belangen.

c) De mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen

Figuur 4.3 laat zien hoe de Rotterdammers de inzet van de gemeenteraadsleden voor hun belangen waarderen, waarbij ook weer is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn weer te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.3: Mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,4	5,3	5,3	5,4
Percentage onvoldoende (< 5,5)	46%	44%	48%	46%	43%
Responspercentage	68%	47%	39%	45%	45%
Aantal respondenten met rapportcijfer	229	903	792	1.957	1.929

In totaal 45% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,3; 46% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Ook hier lijkt er behalve bij het responspercentage geen evenredig verband met de mate van interesse in de plaatselijke politiek.

Ook over de inzet van de gemeenteraadsleden voor hun belangen zijn de Rotterdammers nu *iets* negatiever dan vorig jaar.

d) De snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt

Figuur 4.4 laat zien hoe de Rotterdammers de snelheid waarmee de gebiedscommissie van hun gebied besluiten neemt waarderen, waarbij ook weer is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn weer te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.4: Snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Snelheid waarmee gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014 (bestuur deelgem.)
Gemiddeld rapportcijfer	4,6	5,0	5,0	5,0	5,0
Percentage onvoldoende (< 5,5)	59%	53%	56%	54%	55%
Responspercentage	60%	39%	38%	40%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	201	759	760	1.752	1.940

In totaal 40% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,0; 54% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Rotterdammers met veel interesse in de plaatselijke politiek hebben vaker een mening over de snelheid waarmee de gebiedscommissie besluiten neemt, en oordelen negatiever, dan anderen.

De Rotterdammers hebben wat minder vaak een mening over de snelheid van de gebiedscommissie dan vorig jaar over de snelheid van het deelgemeentebestuur, maar het gemiddelde rapportcijfer en het percentage onvoldoendes is niet anders.

e) De mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt

Figuur 4.5 laat zien hoe de Rotterdammers de inspraakmogelijkheid bij de gebiedscommissie waarderen, waarbij ook weer is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn weer te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.5: Mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014 (mijn deelgemeente)
Gemiddeld rapportcijfer	4,8	5,1	5,1	5,1	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	56%	51%	53%	52%	47%
Responspercentage	60%	42%	37%	41%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	203	807	745	1.788	2.047

In totaal 41% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,1; 52% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Ook over de mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt hebben Rotterdammers met veel interesse in de plaatselijke politiek vaker een mening, en oordelen ze negatiever, dan anderen.

Over deze inspraakmogelijkheden hebben de Rotterdammers nu wat minder vaak een mening, en is men nu ook wat negatiever, dan ten tijde van de deelgemeenten.

f) De bereikbaarheid van gebiedscommissieleden

Figuur 4.6 laat zien hoe de Rotterdammers de bereikbaarheid van gebiedscommissieleden waarderen, waarbij ook weer is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn weer te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.6: Bereikbaarheid van gebiedscommissieleden; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Bereikbaarheid van gebiedscommissieleden	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014 (deelraadsleden)
Gemiddeld rapportcijfer	4,9	5,1	5,1	5,1	5,2
Percentage onvoldoende (< 5,5)	54%	48%	51%	50%	49%
Responspercentage	61%	41%	37%	40%	42%
Aantal respondenten met rapportcijfer	205	788	744	1.767	1.800

In totaal 40% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,1; 50% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Ook hier is er een evenredig verband tussen het responspercentage en de mate van interesse in de plaatselijke politiek, en is men iets minder tevreden als men veel interesse in de plaatselijke politiek heeft.

Vergeleken met vorig jaar zijn respons en waardering marginaal afgenomen.

g) De mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt

Figuur 4.7 laat zien hoe de Rotterdammers de mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt waarderen, waarbij ook weer is te zien in hoeverre deze mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek. De overeenkomstige verdelingen per gebied zijn weer te vinden in Bijlage V.

Figuur 4.7: Mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014 (mijn deelgemeente)
Gemiddeld rapportcijfer	4,9	5,2	5,1	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	54%	46%	51%	48%	45%
Responspercentage	60%	42%	39%	42%	50%
Aantal respondenten met rapportcijfer	203	809	794	1.840	2.125

In totaal 42% van de Rotterdammers heeft hier een mening over. Gemiddeld geven zij een 5,2; 48% geeft een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Ook hier hebben Rotterdammers met veel interesse het vaakst een mening en zijn zij het meest negatief.

Vergeleken met vorig jaar hebben minder Rotterdammers hier een mening over, en is de waardering marginaal afgenomen.

4.2 Gemiddelde van de zeven waarderingen

In de figuren 4.8 en 4.9 zijn vervolgens de gemiddelden van de voorgaande zeven rapportcijfers, percentages onvoldoenden, responspercentages en aantallen respondenten met een rapportcijfer opgenomen. Allereerst laat figuur 4.8 de gemiddelde waardering per gebied zien.

Gemiddeld had 42% van de Rotterdammers een mening over de zeven voorgelegde zaken. Hun gemiddelde waardering was een 5,2; gemiddeld gaf 49% een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Figuur 4.8: Gemiddelde van de zeven waarderingen; totaal en per gebied.

Gemiddelde van de waarderingen	Rotterdam Centrum	Delfshaven	Overschie	Noord	Hillegersberg-Schiebroek
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,3	5,2	5,2	4,9
Percentage onvoldoende (< 5,5)	46%	46%	50%	48%	57%
Responspercentage	40%	42%	54%	38%	38%
Aantal respondenten met rapportcijfer	93	189	58	140	138

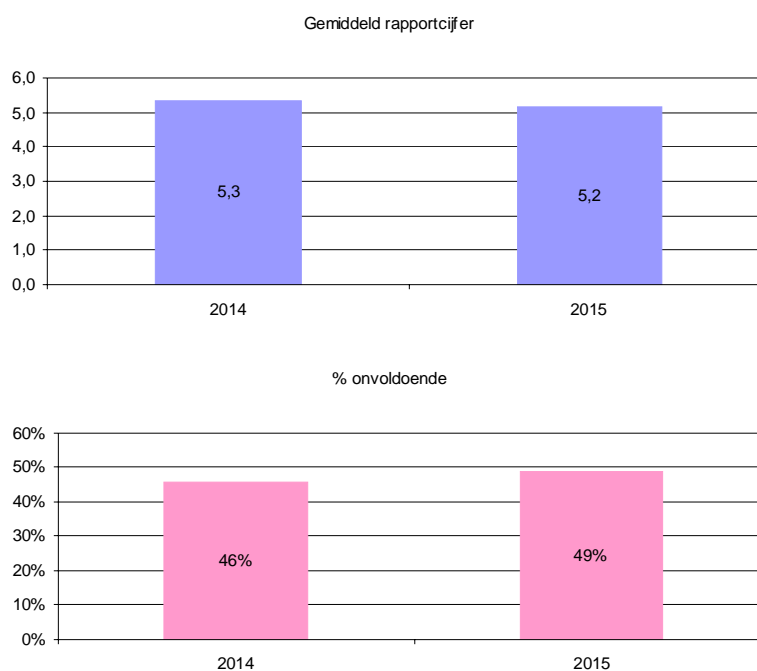
	Kralingen-Crooswijk	Feijenoord	IJsselmonde	Pernis	Prins Alexander
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	4,9	5,1	5,9	5,0
Percentage onvoldoende (< 5,5)	49%	54%	55%	31%	52%
Responspercentage	36%	45%	43%	63%	37%
Aantal respondenten met rapportcijfer	134	185	166	26	300

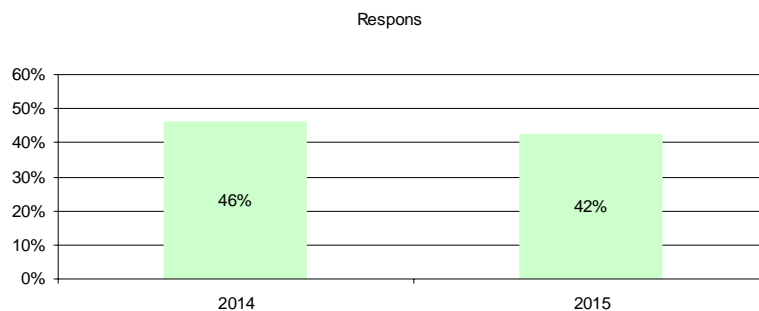
	Charlois	Hoogvliet	Hoek van Holland	Rozenburg	Totaal Rotterdam
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,2	5,6	5,7	5,2
Percentage onvoldoende (< 5,5)	47%	48%	39%	36%	49%
Responspercentage	46%	45%	62%	64%	42%
Aantal respondenten met rapportcijfer	173	107	56	60	1.851

Vorig jaar waren er geen zeven, maar negen zaken voorgelegd, en waren respons en waardering iets hoger; zie figuur 4.9. Een vergelijking per gebied is opgenomen aan het eind van Bijlage V.

Figuur 4.9: Gemiddelde van de zeven waarderingen; totaal; 2014¹ en 2015.

¹⁾: Negen, niet allemaal identieke zaken.

Figuur 4.10 tenslotte laat zien in hoeverre deze gemiddelde mening verschilt met de mate van interesse in de plaatselijke politiek.

Figuur 4.10: Gemiddelde van de zeven waarderingen; totaal en naar interesse in de plaatselijke politiek.

Gemiddelde van de waarderingen	Veel interesse	Enige interesse	Geen interesse	Totaal Rotterdam	Idem 2014 ¹
Gemiddeld rapportcijfer	5,0	5,2	5,2	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	53%	48%	51%	49%	46%
Responspercentage	64%	43%	38%	42%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	214	828	776	1.851	1.967

¹⁾: Negen, niet allemaal identieke zaken.

Gemiddeld had 42% van de Rotterdammers een mening over de zeven voorgelegde zaken. Hun gemiddelde waardering was een 5,2; gemiddeld gaf 49% een onvoldoende (dat wil zeggen: lager dan een 5,5).

Ook hier hebben Rotterdammers met veel interesse in de plaatselijke politiek vaker een mening, en is die wat negatiever dan die van andere Rotterdammers met een mening.

Daarmee zijn respons en waardering iets lager dan bij de vorig jaar voorgelegde negen zaken.

4.3 Verschillen per gebied

Zoals in het voorgaande ook telkens is aangegeven, zijn de overeenkomstige verdelingen per gebied te vinden in Bijlage V. Mede door de grote aantallen respondenten die telkens geen mening hadden, zijn de verschillen tussen de gebieden, zeker bij de grotere gebieden, telkens weer niet noemenswaardig. Wel leert een vergelijking tussen “buitengebied” en overig Rotterdam dat men in het buitengebied vaker een oordeel heeft en tevredener is dan elders in de stad.

Figuur 4.11: De zeven waarderingen: "buitengebied" versus overig Rotterdam.

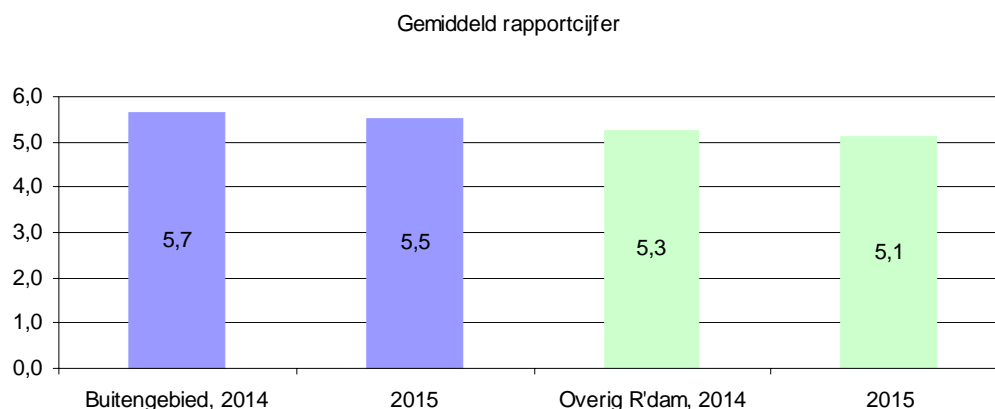
Waardering	(a)		(b)		(c)		(d)	
	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam
Gemiddeld rapportcijfer	5,9	5,3	5,4	5,2	5,4	5,3	5,2	4,9
Percentage onvoldoende (< 5,5)	32%	48%	45%	49%	44%	46%	49%	56%
Responspercentage	57%	42%	51%	44%	52%	44%	53%	38%
Aantal respondenten met rapportcijfer	266	1.637	237	1.710	242	1.715	245	1.507

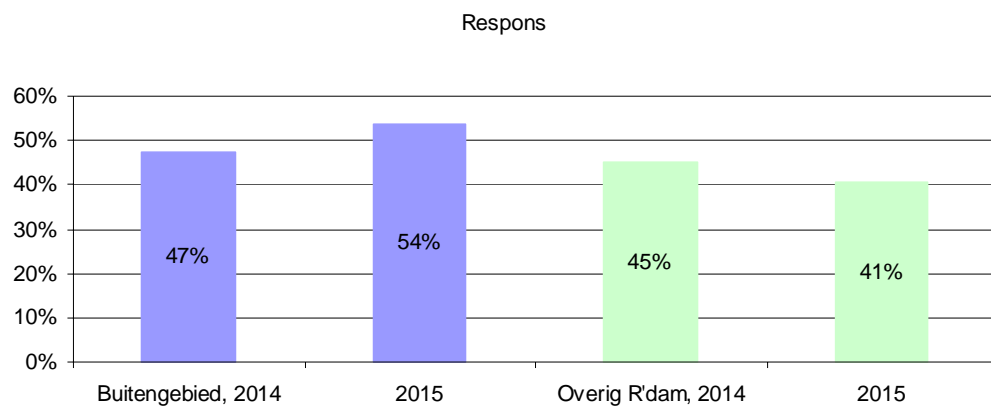
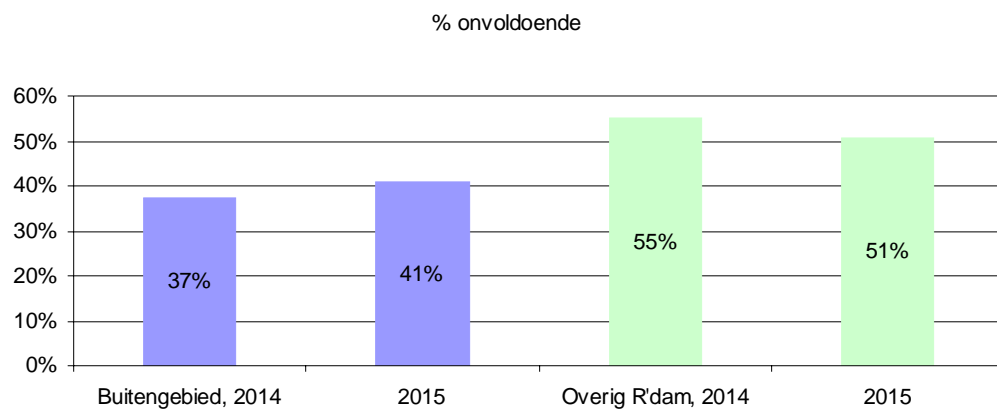
(e)		(f)		(g)		Gemiddeld	
Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam	Buiten- gebied	Overig R'dam
5,5	5,0	5,7	5,0	5,5	5,1	5,5	5,1
43%	54%	36%	52%	38%	50%	41%	51%
54%	39%	54%	39%	56%	40%	54%	41%
251	1.537	251	1.516	259	1.581	250	1.600

- a) De mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen.
b) De mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen.
c) De mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen.
d) De snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt.
e) De mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt.
f) De bereikbaarheid van gebiedscommissieleden.
g) De mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt.

Vergeleken met vorig jaar hebben in het buitengebied nu meer, en elders minder Rotterdammers een mening. Het gemiddelde rapportcijfer is in buitengebied en overig Rotterdam in vergelijkbare mate afgenomen. Wel is in het buitengebied het percentage onvoldoendes sterker toegenomen dan elders.

Figuur 4.12: Gemiddelde van de waarderingen: "buitengebied" versus overig Rotterdam; 2014 en 2015.

¹⁾: Negen, niet allemaal identieke zaken.

5 SAMENWERKING MET DE GEMEENTE⁴

Dit hoofdstuk behandelt de vragen over samenwerking van Rotterdammers met de gemeente Rotterdam.

Eén op de tien Rotterdammers werkt samen met gemeente

In de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek heeft, net als in 2014, 9% van de Rotterdammers samengewerkt met de gemeente. Bijvoorbeeld om samen iets op te pakken, om een eigen initiatief uit te werken, omdat naar een mening werd gevraagd over een bepaald onderwerp of om een wens, opvatting of idee door te geven. De overige 91% heeft in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek niet vanuit bovenstaande doelen/motieven samengewerkt met de gemeente.

Mannen blijken wat vaker samen te werken met de gemeente dan vrouwen (12% om 8%), Rotterdammers tussen de 30 en 50 jaar vaker dan jongere en oudere Rotterdammers en autochtonen en westerse allochtonen vaker dan niet-westerse allochtonen.

Samenwerking vooral op gebied van de buitenruimte

De samenwerking vond vooral plaats op het gebied van de buitenruimte.

Figuur 5.1: Over welk onderwerp ging uw samenwerking met de gemeente?

Onderwerp	2014	2015
Gebiedsplan / inrichtingsplan	-	29%
groenvoorziening	33%	26%
schoon	28%	25%
veilig	31%	23%
inrichtingsplan buitenruimte	15%	21%
sociaal project	13%	15%
inrichtingsplan wijk/deelgemeente	13%	12%
bouwproject	6%	7%
zelf opgezet initiatief	6%	5%
gemeentevisie	3%	3%
parkeren/verkeer	27%	-
taalproject	13%	-
anders	14%	19%

⁴): De inhoud van dit hoofdstuk is een letterlijke weergave van hoofdstuk 7 uit de rapportage over de vragen over gemeentelijke dienstverlening die in opdracht van het Cluster Dienstverlening in de Omnibusenquête waren opgenomen: Onderzoek en Business Intelligence (G.H. van der Wilt): *Rotterdammers over de gemeentelijke dienstverlening 2015*; Rotterdam, binnenkort te verschijnen.

Contact met gemeente veel via ambtenaar, bijeenkomst en centrale telefoonnummer

Het contact met de gemeente ging veel via ambtenaar, bijeenkomst en centrale telefoonnummer.

Figuur 5.2: Op welke manier is het eerste contact met de gemeente hierover verlopen?

Manier eerste contact	2014	2015
door direct contact met een ambtenaar	25%	22%
tijdens een wijk- of buurtbijeenkomst	23%	19%
via het centrale telefoonnummer (14010)	21%	19%
door het indienen van een bewonersinitiatief	-	13%
door direct contact met de Gebiedsmanager of de Gebiedsdirecteur	9%	11%
door het lidmaatschap van een wijkoverleg, bewonersvereniging of ander platform	12%	9%
via een brief / e-mail aan de Gebiedscommissie	11%	9%
via het centrale e-mailadres	7%	8%
via een brief / e-mail aan het College van Burgemeester en Wethouders	5%	8%
door het indienen / ondersteunen van een burgerinitiatief	6%	5%
door contact met raadsleden	7%	4%
via een brief of enquête van de gemeente	-	4%
door het uitnodigen van de burgemeester of wethouder(s)	3%	3%
door inspraak bij een raadscommissie	2%	3%
anders	9%	10%

Rotterdammers negatiever over samenwerking met de gemeente dan jaar geleden

De Rotterdammers die hebben aangegeven in de twaalf maanden voorafgaand aan het onderzoek wel eens te hebben samengewerkt met de gemeente is over die samenwerking en het contact met de gemeente een zevental positief geformuleerde stellingen voorgelegd. Zes van de zeven stellingen zijn ook vorig jaar voorgelegd aan Rotterdammers die voorafgaand aan het onderzoek hadden samengewerkt met de gemeente.

Hoewel het grootste aandeel Rotterdammers het met elke stelling (helemaal) eens is, is sprake van een negatieve ontwikkeling: het percentage Rotterdammers dat het (helemaal) oneens is met de stellingen is bij zes van de zeven stellingen gestegen. De grootste stijging zien we bij de stelling 'ik kon de juiste contactpersoon bij de gemeente makkelijk vinden'. Waar in 2014 19% het (helemaal) met deze stelling oneens was, is dat nu 30%. Ook met de andere stellingen is minstens een kwart van de Rotterdammers het (helemaal) oneens (minimaal 25%, maximaal 35%), terwijl minder dan de helft het (helemaal) met de stellingen eens is (minimaal 34%, maximaal 48%).

Zie figuur 5.3 voor een compleet overzicht.

Figuur 5.3: *In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen over uw contact met de gemeente?*

Stellingen	(Helemaal) mee eens	Niet eens, niet oneens	(Helemaal) mee oneens	Weet ik niet (meer)
Ik kon de juiste contactpersoon bij de gemeente makkelijk vinden.	48%	15%	30%	7%
Ik vind dat er voldoende manieren zijn om samen te werken met de gemeente.	42%	22%	29%	7%
De betrokken ambtenaar/bestuurder had veel interesse in mijn bijdrage.	47%	17%	25%	11%
Ik heb goede terugkoppeling gekregen tijdens het samenwerkingsproces.	41%	17%	35%	7%
Mijn mening is serieus genomen tijdens het samenwerkingsproces.	43%	20%	27%	10%
Mijn ideeën/initiatieven zijn gebruikt of ondersteund door de gemeente.	34%	19%	33%	15%
De gemeente staat open voor mijn wensen, opvattingen, ideeën of eigen initiatieven.	40%	20%	30%	10%

¹⁾: De kleuren geven de ontwikkeling ten opzichte van 2014 aan: rood gearceerde percentages zijn gedaald; groen gearceerde percentages zijn gestegen.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: RESPONS EN REPRESENTATIVITEIT

Als gevolg van het grote aantal opdrachtgevers aan, en onderwerpen in de Omnibusenquête is de enquête dit jaar opgesplitst in vijf vragenlijsten: een aantal onderwerpen kwam slechts op de zogenoemde A-lijst aan de orde, een aantal alleen op de B-lijst, enzovoorts, en sommige op meerdere lijsten. De respons bedroeg voor de A-lijst 29% (1.111 respondenten), voor de B-lijst eveneens 29% (1.092 respondenten), voor de C-lijst 28% (1.063 respondenten), voor de D-lijst 30% (1.144 respondenten) en voor de E-lijst 28% (1.043 respondenten)²; in totaal dus 29% (5.453 respondenten). De in deze rapportage besproken vragen waren opgenomen in de A-, de B-, de D- en de E-lijst, en zijn dus beantwoord door 4.390 respondenten.

Bij deze responspercentages moet worden bedacht, dat ieder formulier dat om welke reden dan ook niet ingevuld is geretourneerd tot de non-respons is gerekend; dus ook formulieren voor mensen die inmiddels niet meer bereikbaar zijn door bijvoorbeeld verhuizing of overlijden. Veel onderzoeksbureaus tellen zulke mislukte contacten niet mee bij de bepaling van het responspercentage. Al met al is een respons zoals hierboven weergegeven nog steeds niet slecht voor schriftelijke enquêtes in een stad als Rotterdam; het CBS kampt bijvoorbeeld bij haar landelijke enquêtes in de grote steden met een slechtere en selectievere respons, en overal kampen markt- en opinieonderzoeksbureaus met een dalende responsbereidheid!

Op zich is de *representativiteit* ook belangrijker dan de *omvang* van de respons, die natuurlijk nog altijd groot genoeg is om uitspraken te kunnen doen.

In deze Bijlage wordt aan de hand van een aantal algemene persoonskenmerken de representativiteit van de uiteindelijke netto steekproef (de respons) besproken. Daartoe worden kenmerken van de respondenten vergeleken met die van de totale Rotterdamse bevolking van 16 tot 85 jaar.

I.1 Geslacht en leeftijd

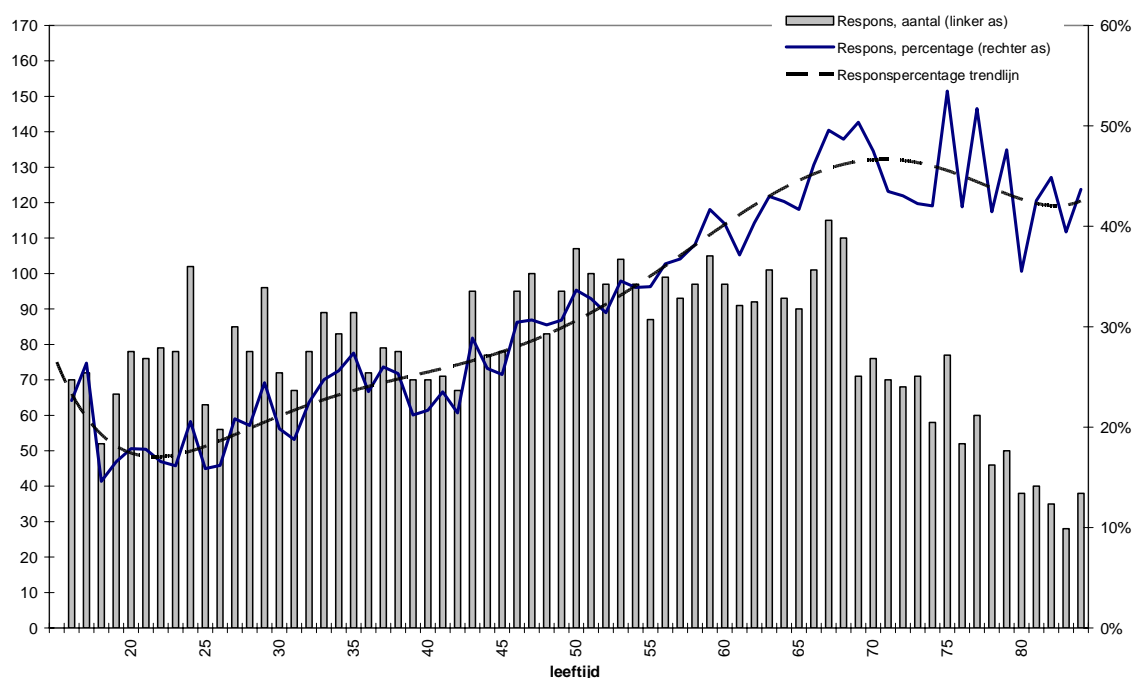
In figuur I.1 staat de verdeling van de voor deze rapportage relevante respondenten van de Omnibusenquête 2015 en van de Rotterdamse bevolking naar geslacht en naar leeftijd begin 2015. Traditiegetrouw blijken vrouwen en Rotterdammers vanaf 45 jaar over-, en mannen en Rotterdammers onder de 45 jaar ondervertegenwoordigd.

Figuur I.1: Verdeling van de respondenten in de vier Vragenlijsten en van de totale bevolking in Rotterdam van 16 tot 85 jaar naar geslacht en naar leeftijd.

Geslacht en leeftijd	A-lijst	B-lijst	D-lijst	E-lijst	Totaal	Rotterdam op 1-1-'15
Geslacht: Man	45%	44%	43%	46%	44%	49%
Vrouw	55%	56%	57%	54%	56%	51%
Respons	1.111	1.092	1.143	1.043	4.389	501.493
Leeftijd: 16 tot 25 jaar	10%	10%	9%	10%	10%	16%
25 tot 45 jaar	27%	29%	29%	30%	29%	38%
45 tot 65 jaar	38%	37%	36%	34%	36%	31%
65 tot 85 jaar	25%	25%	25%	25%	25%	16%
Respons	1.109	1.092	1.142	1.043	4.386	501.493

Nadere analyse van de respons per leeftijd leert, dat die het slechtst is bij de jongeren (18% in de categorie tot 25 jaar!), en vervolgens oploopt tot 46% bij de 65- tot 75-jarigen. (Eerdere ervaring heeft geleerd dat de respons boven de 85 jaar snel daalt met de leeftijd.) Zie figuur I.2.

Figuur I.2: Respons op de (totale) Omnibusenquête 2015 naar leeftijd.

I.2 Etniciteit

Figuur I.3 geeft de verdeling van de respondenten en van de Rotterdamse bevolking van 16 tot 85 jaar naar etniciteit.

Figuur I.3: Verdeling van de respondenten in de vier Vragenlijsten en van de totale bevolking in Rotterdam van 16 tot 85 jaar naar etniciteit.

Etniciteit	A-lijst	B-lijst	D-lijst	E-lijst	Totaal	Rotterdam op 1-1-'15
Surinamers	7%	7%	6%	7%	7%	9%
Antillianen/Arubanen	1%	2%	2%	3%	2%	4%
Kaapverdianen	2%	2%	2%	2%	2%	3%
Turken	4%	3%	4%	5%	4%	7%
Marokkanen	4%	3%	3%	3%	3%	6%
Overig niet-westers	4%	6%	4%	5%	5%	8%
Niet-westers	22%	22%	21%	24%	22%	36%
Nederlanders	68%	67%	69%	65%	67%	51%
Overig EU	5%	6%	6%	6%	6%	7%
Overig westers	5%	5%	4%	5%	5%	5%
Respons	1.097	1.084	1.135	1.032	4.348	501.493

Autochtonen ("Nederlanders") zijn oververtegenwoordigd, en allochtone groeperingen zijn als vanouds ondervertegenwoordigd. De afwijkingen zijn iets groter dan die in vorige jaren.

I.3 Gebied

Figuur I.4 geeft tenslotte de verdelingen naar gebied. De spreiding van de respondenten over de gebieden is over het algemeen uitstekend, en vergelijkbaar met die in voorgaande jaren.

Figuur I.4: Verdeling van de respondenten in de vier Vragenlijsten en van de totale bevolking in Rotterdam van 16 tot 85 jaar naar gebied.

Gebied	A-lijst	B-lijst	D-lijst	E-lijst	Totaal	Rotterdam op 1-1-'15
Rotterdam Centrum	5%	6%	5%	6%	5%	6%
Delfshaven	11%	10%	9%	11%	10%	12%
Overschie	3%	3%	3%	2%	2%	3%
Noord	9%	8%	8%	9%	8%	9%
Hillegersberg-Schiebroek	8%	9%	9%	8%	8%	7%
Kralingen-Crooswijk	9%	9%	9%	8%	9%	9%
Feijenoord	9%	9%	9%	12%	9%	12%
IJsselmonde	9%	8%	10%	8%	9%	9%
Pernis	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Prins Alexander	18%	18%	20%	19%	19%	15%
Charlois	8%	10%	8%	9%	9%	10%
Hoogvliet	6%	5%	5%	5%	5%	6%
Hoek van Holland	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Rozenburg	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Respons	1.097	1.084	1.135	1.032	4.348	501.493

I.4 Conclusie

Net als in eerdere jaren en in andere enquêtes, zijn sommige bevolkingsgroepen, en met name mannen, Rotterdammers onder de 45 jaar en allochtonen, ondervertegenwoordigd in deze Omnibusenquête. Niettemin is de respons nog altijd acceptabel; kwantitatief zowel als kwalitatief.

De ondervertegenwoordiging van allochtone groeperingen is iets groter dan die van vorig jaar, en de respons van mannen blijft nog steeds achter bij die van vrouwen.

Deze relatieve tevredenheid over de representativiteit naar controleerbare kenmerken neemt niet weg, dat natuurlijk nog steeds wel een zekere selectiviteit in de respons van de Omnibusenquête bestaat. Dit selectieve karakter van de respons lijkt met name ook terug te vinden in het traditiegetrouw waarschijnlijk toch wel iets te lage aandeel respondenten dat zegt een minimuminkomen te hebben, en het al even traditiegetrouw waarschijnlijk toch wel iets te hoge aandeel respondenten dat zegt een boven-modaal huishoudensinkomen te hebben (ook onder allochtonen): gevreesd moet worden dat daarmee toch een wat te rooskleurig beeld wordt gesuggereerd.

Voor de selectiviteit van de respons op enquêtes kan een aantal verklaringen worden bedacht, die impliceren dat een oplossing van deze problematiek niet zo simpel is. Zo zijn frequent verhuizende mensen (letterlijk) moeilijk te achterhalen, evenals mensen die niet wonen op het adres waar ze door het GBA (de Bevolkingsadministratie) geacht worden te wonen. Dit impliceert in een aantal opzichten ook een selectiviteit. Daarnaast valt niet te vermijden, dat - ondanks de moeite die gedaan wordt om de vragen in de enquête zo begrijpelijk mogelijk te formuleren - dergelijke vragenlijsten voor een aantal mensen toch te hoog gegrepen zijn; met name voor mensen die de

Nederlandse taal slecht beheersen. En tenslotte moet ook gevreesd worden, dat de grote stad een aantal inwoners heeft die steeds minder ontvankelijk zijn voor vormen van maatschappelijke participatie zoals het deelnemen aan een gemeentelijke enquête. In dat opzicht is wellicht ook een vergelijking te trekken met de selectieve opkomst bij verkiezingen.

Al met al moet worden geconcludeerd, dat de Omnibusenquête een zekere mate van selectiviteit in zijn respons kent, die voor een belangrijk deel moeilijk tot niet te voorkomen is, en waarmee bij de interpretatie van resultaten rekening moet worden gehouden. De mate waarin deze selectiviteit uitkomsten beïnvloedt, moet echter ook niet overschat worden. Zo valt eenvoudig na te rekenen, dat als bijvoorbeeld 50% van de Nederlanders iets vindt, en 25% van de allochtonen, hiervoor in de totale Omnibusenquête voor de totale Rotterdamse bevolking (afhankelijk van de Vragenlijst) 41- tot 42% zal worden gemeten, terwijl dit 38% had moeten zijn. Een dergelijk verschil ligt in de orde van grootte van de betrouwbaarheidsmarge van de enquête (zie Bijlage VI), en is weliswaar significant, maar het is in zo'n geval waarschijnlijk interessanter om te weten dat autochtonen en allochtonen kennelijk zo sterk verschillen, dan hoeveel het totale gemiddelde precies bedraagt.

BIJLAGE II: HET BETREFFENDE DEEL VAN DE VRAGENLIJST

II.1 De vragen over gemeente en gebieden

Dit rapport handelt primair over de vragen over gemeente en 'gebieden' (vroeger: 'deelgemeenten') in de Omnibusenquête 2015 (A-lijst, vraag 51 tot en met 55; B-lijst, vraag 40 tot en met 44; D-lijst, vraag 35 tot en met 39; E-lijst, vraag 11 tot en met 15), die als volgt waren geformuleerd. (Hierbij is de nummering in de A-lijst aangehouden.)

De volgende vragen gaan over gemeente en 'Gebieden' (vroeger: 'deelgemeenten').

In de volgende drie vragen worden drie denkbeeldige situaties beschreven. Kunt u bij iedere situatie aangeven tot welke persoon of instantie u zich zou richten als die situatie zich bij u in de buurt zou voordoen?

- 51. Er vestigt zich een nieuw bedrijf bij u in de buurt. De medewerkers van dit bedrijf parkeren hun auto's bij u in de straat. Hierdoor kunt u meestal geen parkeerplek meer voor uw eigen auto vinden. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken? (Meerdere antwoorden mogelijk!)**

- ☐ ik neem met niemand contact op / ik doe niets
- ☐ de wijkagent of de wijkcoördinator
- ☐ het centrale telefoonnummer van de gemeente (14010)
- ☐ de Afdeling Verkeer van de gemeente
- ☐ de Gebiedsmanager of Gebiedsdirecteur
- ☐ een lid van de Gebiedscommissie
- ☐ een gemeenteraadslid
- ☐ een wethouder of de burgemeester
- ☐ de bewonersorganisatie
- ☐ anders, namelijk

- 52. U leest in de krant dat er plannen zijn om tegenover u een nachtopvang voor daklozen te vestigen. De verwachting is dat dit tot enige overlast zal leiden. Met wie zou u contact opnemen om te proberen dit te voorkomen? (Meerdere antwoorden mogelijk!)**

- ☐ ik neem met niemand contact op / ik doe niets
- ☐ de wijkagent of de wijkcoördinator
- ☐ het centrale telefoonnummer van de gemeente (14010)
- ☐ de Afdeling Vergunningen van de gemeente
- ☐ de Gebiedsmanager of Gebiedsdirecteur
- ☐ een lid van de Gebiedscommissie
- ☐ een gemeenteraadslid
- ☐ een wethouder of de burgemeester
- ☐ de bewonersorganisatie
- ☐ anders, namelijk

53. Zeer regelmatig staat er veel vuilnis naast de containers. Een deel daarvan waait door uw straat en blijft lang liggen. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

(Meerdere antwoorden mogelijk!)

- ☐ ik neem met niemand contact op / ik doe niets
- ☐ de wijkagent of de wijkcoördinator
- ☐ het centrale telefoonnummer van de gemeente (14010)
- ☐ de Afdeling Reiniging van de gemeente
- ☐ de Gebiedsmanager of Gebiedsdirecteur
- ☐ een lid van de Gebiedscommissie
- ☐ een gemeenteraadslid
- ☐ een wethouder of de burgemeester
- ☐ de bewonersorganisatie
- ☐ anders, namelijk

54. De gemeente neemt vaak maatregelen die invloed hebben op uw leefomgeving. Kunt u aangeven of u vindt dat u voldoende gelegenheid krijgt om ...

	veel te weinig	weinig voldoende	veel voldoende	ruim voldoende	weet niet
a. ... mee te <u>denken</u> over te nemen maatregelen	☐	☐	☐	☐	☐
b. ... mee te <u>beslissen</u> over te nemen maatregelen	☐	☐	☐	☐	☐
c. ... zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen	☐	☐	☐	☐	☐
d. ... zelf maatregelen uit te voeren	☐	☐	☐	☐	☐

55. Kunt u door middel van een rapportcijfer (van 1 tot en met 10) uw oordeel geven over de volgende zaken? (1 = zeer slecht, 10 = uitmuntend)

Als u ergens geen mening over heeft, laat dan het vakje leeg.

	Cijfer
a. de mate waarin de Gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen	<input style="width: 50px;" type="text"/>
b. de mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen	<input style="width: 50px;" type="text"/>
c. de mate waarin de gemeenteraadsliden zich inzetten voor mijn belangen	<input style="width: 50px;" type="text"/>
d. de snelheid waarmee de Gebiedscommissie van mijn Gebied besluiten neemt	<input style="width: 50px;" type="text"/>
e. de mate waarin de Gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt	<input style="width: 50px;" type="text"/>
f. de bereikbaarheid van Gebiedscommissieleden	<input style="width: 50px;" type="text"/>
g. de mate waarin de Gebiedscommissie bewoners serieus neemt	<input style="width: 50px;" type="text"/>

II.2 De vragen over samenwerking met de gemeente

Daarnaast handelt hoofdstuk 6 over de vragen over samenwerking met de gemeente in de Omnibusenquête 2015 (A-lijst, vraag 46 tot en met 49; B-lijst, vraag 61 tot en met 64; D-lijst, vraag 48 tot en met 51; E-lijst, vraag 59 tot en met 62), die als volgt waren geformuleerd. (Ook hierbij is de nummering in de A-lijst aangehouden.)

De volgende vragen gaan over samenwerking met de gemeente.

46. Heeft u in het afgelopen jaar samengewerkt met de gemeente om bijvoorbeeld samen iets op te pakken, om een eigen initiatief uit te werken, omdat uw mening werd gevraagd over een bepaald onderwerp of om een wens, opvatting of idee door te geven?

- ☐ ja
☐ nee   => Ga door naar vraag 50

47. Over welk onderwerp ging uw samenwerking met de gemeente?
(Meerdere antwoorden mogelijk!)

- ☐ groenvoorziening
☐ schoon
☐ veilig
☐ Gebiedsplan / inrichtingsplan
☐ bouwproject
☐ sociaal project
☐ taalproject
☐ gemeentevisie
☐ zelf opgezet initiatief
☐ anders, namelijk

48. Op welke manier is het eerste contact met de gemeente hierover verlopen?

- ☐ via het centrale telefoonnummer (14010)
☐ via het centrale e-mailadres
☐ door direct contact met een ambtenaar
☐ door direct contact met de Gebiedsmanager of de Gebiedsdirecteur
☐ door contact met raadsleden
☐ door inspraak bij een raadscommissie
☐ door het indienen van een bewonersinitiatief
☐ door het indienen / ondersteunen van een burgerinitiatief
☐ via een brief / e-mail aan het College van Burgemeester en Wethouders
☐ via een brief / e-mail aan de Gebiedscommissie
☐ door het uitnodigen van de burgemeester of wethouder(s)
☐ tijdens een wijk- of buurtbijeenkomst
☐ door het lidmaatschap van een wijkoverleg, bewonersvereniging of ander platform
☐ anders, namelijk

49. Hieronder volgt een aantal stellingen over uw contact met de gemeente. Kunt u voor elke stelling aangeven in hoeverre u het er mee eens bent?

	helemaal mee eens	mee eens	niet eens, niet oneens	mee oneens	helemaal mee oneens	weet ik niet (meer)
a. Ik kon de juiste contactpersoon bij de gemeente makkelijk vinden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b. Ik vind dat er voldoende manieren zijn om samen te werken met de gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c. De betrokken ambtenaar / bestuurder had veel interesse in mijn bijdrage.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d. Ik heb goede terugkoppeling gekregen tijdens het samenwerkingsproces.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e. Mijn mening is serieus genomen tijdens het samenwerkingsproces.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f. Mijn ideeën / initiatieven zijn gebruikt of ondersteund door de gemeente.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g. De gemeente staat open voor mijn wensen, opvattingen, ideeën of eigen initiatieven.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

BIJLAGE III: CONTACT OPNEMEN

In de enquête zijn drie denkbeeldige situaties beschreven waarbij is gevraagd tot welke persoon of instantie men zich zou richten als die situatie zich in de buurt zou voordoen:

- 'ik neem met niemand contact op / ik doe niets';
- 'de wijkagent of de wijkcoördinator';
- 'het centrale telefoonnummer van de gemeente (14010)';
- 'de Afdeling [...] van de gemeente';
- 'de Gebiedsmanager of Gebiedsdirecteur' (in 2014: 'de deelgemeente');
- 'een lid van de Gebiedscommissie' (in 2014: 'een lid van de deelraad');
- 'een gemeenteraadslid';
- 'een wethouder of de burgemeester';
- 'de bewonersorganisatie'; en
- een andere mogelijkheid in eigen bewoordingen.

(In 2014 kende deze vraag ook nog de antwoordmogelijkheid 'iemand van het dagelijks bestuur van de deelgemeente'.)

Men mocht telkens meerdere antwoordmogelijkheden aankruisen.

In deze Bijlage is de beantwoording per gebied opgenomen. Daarbij is telkens eerst aangegeven hoeveel respondenten *niets* zouden doen, en daaronder tot wie de respondenten die daadwerkelijk iets zouden doen zich zouden richten. Ook is telkens te zien in hoeverre deze mening verschilt met die vorig jaar.

III.1 Parkeerproblematiek door een nieuw bedrijf in de buurt

Er vestigt zich een nieuw bedrijf bij u in de buurt. De medewerkers van dit bedrijf parkeren hun auto's bij u in de straat. Hierdoor kunt u meestal geen parkeerplek meer voor uw eigen auto vinden. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

Tot wie men zich zou richten	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	22%	25%	27%	24%	26%	18%	25%	20%	22%	17%
de wijkagent of wijkcoördinator	26%	32%	36%	24%	29%	37%	22%	24%	31%	26%
het centrale telefoonnummer	49%	44%	52%	51%	47%	39%	58%	44%	42%	33%
de Afdeling Verkeer van de gemeente	17%	20%	20%	20%	13%	16%	20%	20%	20%	13%
de deelgemeente		23%		31%		40%		34%		45%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	8%		7%		10%		7%		10%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelt.)	8%	1%	6%	2%	21%	9%	8%	3%	10%	3%
iemand van het DB van de deelgemeente		3%		6%		8%		7%		6%
een gemeenteraadslid	1%	4%	3%	3%	6%	3%	3%	1%	3%	1%
een wethouder of de burgemeester	3%	6%	3%	4%	4%	2%	1%	2%	3%	2%
de bewonersorganisatie	27%	29%	21%	23%	18%	12%	21%	20%	26%	30%
anders: het bedrijf zelf	9%	7%	7%	11%	16%	18%	10%	12%	19%	15%
anders: overige antwoorden	5%	2%	4%	5%	1%	1%	2%	1%	5%	3%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	154%	171%	159%	180%	165%	187%	153%	169%	168%	177%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	11%	11%	10%	9%	26%	13%	10%	10%	13%	12%

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	27%	19%	32%	28%	26%	22%	24%	11%	22%	20%
de wijkagent of wijkcoördinator	21%	18%	33%	32%	37%	39%	19%	24%	32%	26%
het centrale telefoonnummer	51%	42%	45%	41%	42%	32%	30%	12%	46%	37%
de Afdeling Verkeer van de gemeente	22%	22%	22%	18%	20%	20%	10%	20%	20%	18%
de deelgemeente		38%		33%		35%		40%		39%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	5%		8%		11%		13%		8%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	7%	4%	4%	3%	8%	2%	19%	8%	6%	4%
iemand van het DB van de deelgemeente		7%		4%		7%		12%		6%
een gemeenteraadslid	2%	3%	3%	2%	1%	2%	6%	4%	3%	2%
een wethouder of de burgemeester	2%	4%	3%	2%	3%	1%	2%	4%	4%	3%
de bewonersorganisatie	20%	23%	31%	26%	26%	24%	9%	12%	25%	25%
anders: het bedrijf zelf	11%	9%	10%	8%	13%	9%	19%	20%	13%	13%
anders: overige antwoorden	4%	3%	5%	2%	4%	1%	6%	0%	3%	1%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	145%	173%	164%	173%	166%	172%	133%	156%	159%	175%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	9%	12%	9%	8%	12%	11%	25%	28%	10%	11%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	31%	26%	20%	24%	16%	9%	15%	20%	25%	22%
de wijkagent of wijkcoördinator	35%	37%	42%	34%	15%	14%	31%	19%	31%	29%
het centrale telefoonnummer	45%	39%	42%	35%	33%	18%	41%	34%	46%	39%
de Afdeling Verkeer van de gemeente	26%	15%	20%	16%	23%	11%	18%	16%	20%	18%
de deelgemeente		33%		44%		55%		43%		37%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	6%		4%		18%		12%		8%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	8%	4%	15%	3%	29%	3%	24%	3%	9%	3%
iemand van het DB van de deelgemeente		7%		10%		17%		7%		7%
een gemeenteraadslid	2%	3%	4%	2%	5%	0%	10%	4%	3%	2%
een wethouder of de burgemeester	1%	3%	3%	4%	1%	1%	5%	0%	3%	3%
de bewonersorganisatie	23%	26%	23%	26%	22%	8%	12%	18%	24%	24%
anders: het bedrijf zelf	9%	10%	11%	13%	23%	24%	12%	19%	12%	12%
anders: overige antwoorden	2%	3%	4%	3%	1%	1%	4%	1%	4%	2%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	159%	178%	168%	190%	171%	154%	170%	161%	160%	175%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	11%	11%	20%	16%	33%	17%	36%	12%	13%	11%

III.2 Een nachtopvang voor daklozen

U leest in de krant dat er plannen zijn om tegenover u een nachtopvang voor daklozen te vestigen. De verwachting is dat dit tot enige overlast zal leiden. Met wie zou u contact opnemen om te proberen dit te voorkomen?

Tot wie men zich zou richten	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	27%	21%	27%	27%	17%	15%	25%	22%	19%	14%
de wijkagent of wijkcoördinator	27%	34%	37%	34%	29%	32%	29%	25%	24%	20%
het centrale telefoonnummer	40%	34%	41%	37%	31%	33%	46%	41%	35%	28%
Afdeling Vergunningen van de gemeente	9%	11%	12%	9%	16%	17%	14%	17%	15%	13%
de deelgemeente		25%		33%		55%		31%		49%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	16%		15%		21%		9%		19%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	11%	4%	11%	4%	18%	13%	10%	6%	17%	10%
iemand van het DB van de deelgemeente		13%		9%		23%		13%		12%
een gemeenteraadslid	13%	8%	10%	6%	19%	11%	9%	8%	14%	10%
een wethouder of de burgemeester	11%	11%	9%	9%	15%	15%	8%	9%	11%	9%
de bewonersorganisatie	42%	36%	33%	34%	34%	29%	37%	35%	45%	46%
anders: andere bewoners	2%	1%	0%	1%	2%	0%	0%	3%	2%	2%
anders: overige antwoorden	4%	6%	6%	6%	5%	4%	3%	5%	4%	6%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	177%	184%	174%	184%	191%	232%	164%	193%	187%	206%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	24%	25%	23%	20%	30%	33%	20%	22%	30%	26%

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	25%	21%	30%	22%	16%	17%	12%	18%	17%	17%
de wijkagent of wijkcoördinator	28%	16%	37%	36%	32%	31%	36%	22%	25%	24%
het centrale telefoonnummer	46%	33%	37%	34%	35%	28%	21%	17%	41%	33%
Afdeling Vergunningen van de gemeente	10%	15%	15%	9%	16%	13%	13%	4%	14%	16%
de deelgemeente		42%		34%		40%		52%		46%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	15%		14%		21%		19%		14%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	14%	9%	7%	5%	14%	7%	25%	13%	10%	8%
iemand van het DB van de deelgemeente		11%		11%		14%		13%		13%
een gemeenteraadslid	11%	8%	11%	6%	11%	6%	8%	4%	10%	7%
een wethouder of de burgemeester	12%	13%	13%	9%	12%	11%	11%	9%	12%	12%
de bewonersorganisatie	33%	33%	42%	39%	38%	39%	25%	9%	37%	38%
anders: andere bewoners	0%	1%	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	1%
anders: overige antwoorden	5%	4%	2%	3%	3%	2%	5%	4%	5%	3%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	175%	186%	179%	187%	184%	192%	162%	148%	169%	200%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	28%	26%	24%	20%	26%	26%	32%	35%	23%	26%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	24%	22%	16%	22%	23%	17%	16%	19%	22%	20%
de wijkagent of wijkcoördinator	38%	32%	32%	28%	18%	15%	26%	20%	30%	27%
het centrale telefoonnummer	38%	32%	35%	26%	30%	17%	34%	25%	39%	32%
Afdeling Vergunningen van de gemeente	18%	11%	17%	14%	21%	12%	12%	12%	15%	13%
de deelgemeente		43%		50%		66%		39%		41%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	16%		14%		39%		24%		16%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	10%	5%	17%	6%	42%	14%	21%	14%	13%	7%
iemand van het DB van de deelgemeente		14%		15%		28%		19%		13%
een gemeenteraadslid	8%	6%	13%	5%	24%	5%	20%	6%	11%	7%
een wethouder of de burgemeester	11%	8%	17%	11%	24%	8%	19%	16%	12%	10%
de bewonersorganisatie	35%	35%	35%	30%	35%	22%	29%	22%	37%	36%
anders: andere bewoners	0%	1%	0%	2%	0%	0%	0%	0%	1%	1%
anders: overige antwoorden	5%	5%	4%	5%	3%	3%	7%	4%	4%	4%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	180%	191%	184%	188%	234%	189%	192%	177%	178%	193%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	24%	23%	35%	28%	54%	37%	44%	38%	26%	25%

III.3 Overlast door vuilnis naast de containers

Zeer regelmatig staat er veel vuilnis naast de containers. Een deel daarvan waait door uw straat en blijft lang liggen. Met wie zou u contact opnemen om dit probleem aan te pakken?

Tot wie men zich zou richten	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	14%	16%	15%	19%	14%	13%	15%	9%	8%	8%
de wijkagent of wijkcoördinator	16%	15%	20%	16%	12%	15%	10%	8%	13%	17%
het centrale telefoonnummer	54%	46%	60%	53%	52%	45%	60%	52%	47%	39%
de Afdeling Reiniging van de gemeente	46%	54%	41%	46%	51%	59%	44%	50%	59%	58%
de deelgemeente		15%		14%		20%		14%		22%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	3%		5%		4%		4%		6%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	4%	3%	4%	2%	8%	4%	4%	2%	4%	2%
iemand van het DB van de deelgemeente		1%		4%		4%		3%		2%
een gemeenteraadslid	2%	2%	1%	1%	2%	0%	2%	1%	2%	1%
een wethouder of de burgemeester	1%	1%	1%	2%	1%	2%	1%	1%	2%	1%
de bewonersorganisatie	15%	14%	15%	12%	7%	4%	11%	9%	13%	14%
anders	5%	7%	6%	6%	6%	5%	6%	7%	5%	6%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	145%	157%	152%	157%	143%	159%	143%	146%	150%	162%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	4%	4%	6%	5%	9%	7%	6%	5%	5%	4%

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	11%	10%	18%	13%	9%	10%	2%	4%	9%	8%
de wijkagent of wijkcoördinator	13%	8%	17%	19%	19%	20%	17%	11%	11%	16%
het centrale telefoonnummer	53%	45%	55%	42%	48%	39%	33%	37%	44%	40%
de Afdeling Reiniging van de gemeente	48%	53%	44%	52%	54%	61%	73%	56%	57%	61%
de deelgemeente		24%		16%		17%		26%		15%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	4%		4%		5%		10%		5%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	4%	1%	3%	1%	3%	1%	5%	4%	2%	1%
iemand van het DB van de deelgemeente		3%		1%		1%		7%		2%
een gemeenteraadslid	2%	1%	2%	1%	0%	1%	2%	4%	1%	1%
een wethouder of de burgemeester	1%	2%	2%	1%	1%	0%	0%	4%	1%	0%
de bewonersorganisatie	13%	10%	21%	17%	16%	13%	2%	7%	15%	13%
anders	4%	6%	4%	5%	5%	2%	7%	7%	6%	6%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	142%	154%	153%	156%	152%	156%	151%	163%	141%	156%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	6%	4%	6%	4%	4%	3%	7%	15%	3%	4%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
niemand / ik doe niets	14%	11%	10%	12%	6%	8%	4%	12%	12%	11%
de wijkagent of wijkcoördinator	17%	18%	17%	20%	4%	14%	30%	24%	15%	16%
het centrale telefoonnummer	53%	44%	47%	36%	47%	28%	37%	28%	51%	43%
de Afdeling Reiniging van de gemeente	52%	55%	57%	59%	56%	58%	45%	41%	51%	56%
de deelgemeente		16%		20%		28%		20%		17%
de gebiedsmanager of gebiedsdirecteur	4%		3%		14%		8%		5%	
een lid v/d gebiedscomm. (2014: deelr.)	3%	1%	7%	2%	18%	3%	10%	3%	4%	2%
iemand van het DB van de deelgemeente		2%		4%		4%		5%		3%
een gemeenteraadslid	1%	0%	1%	0%	5%	0%	5%	4%	2%	1%
een wethouder of de burgemeester	2%	1%	2%	2%	1%	1%	2%	0%	1%	1%
de bewonersorganisatie	11%	15%	11%	13%	11%	7%	13%	12%	14%	13%
anders	4%	5%	7%	6%	6%	11%	8%	5%	5%	7%
Totaal (van wie daadwerkelijk iets zou doen)	147%	157%	153%	163%	161%	154%	156%	143%	148%	156%
Eén of meer soorten politici / bestuurders	5%	3%	9%	7%	20%	7%	14%	11%	6%	4%

N.B.: De derde optie is inclusief gemeentelijke websites en dergelijke; de vierde optie is inclusief andere aanduidingen van dergelijke gemeentelijke "afdelingen".

BIJLAGE IV: VOLDOENDE PARTICIPATIEMOGELIJKHEDEN

In de enquête is de respondenten voorgehouden dat de gemeente¹ vaak maatregelen neemt die invloed hebben op de leefomgeving, en gevraagd of men aan kon geven of men vindt dat men voldoende gelegenheid krijgt om mee te denken over te nemen maatregelen, mee te beslissen over te nemen maatregelen, zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen en zelf maatregelen uit te voeren. In deze Bijlage is de beantwoording per gebied opgenomen van *alle* respondenten (inclusief 'weet niet'). De tabellen laten telkens zien in welke mate men vindt voldoende gelegenheid te krijgen, waarbij ook is te zien in hoeverre deze mening verschilt met die vorig jaar.

IV.1 Mee denken over te nemen maatregelen

Gelegenheid om mee te <u>denken</u> over te nemen maatregelen	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	18%	17%	15%	20%	20%	24%	16%	16%	17%	17%
Weinig	30%	31%	29%	27%	29%	33%	32%	30%	30%	23%
Voldoende	25%	22%	27%	21%	19%	15%	22%	25%	28%	29%
Ruim voldoende	7%	6%	6%	6%	6%	2%	6%	4%	2%	5%
Weet niet	20%	24%	23%	26%	27%	26%	24%	26%	24%	26%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	17%	15%	24%	22%	18%	24%	28%	15%	17%	18%
Weinig	28%	26%	27%	27%	33%	25%	18%	33%	30%	31%
Voldoende	26%	22%	22%	22%	23%	22%	33%	19%	24%	23%
Ruim voldoende	5%	8%	4%	3%	2%	3%	5%	11%	3%	2%
Weet niet	24%	30%	23%	25%	24%	27%	18%	22%	25%	26%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	16%	24%	22%	16%	20%	11%	21%	13%	18%	19%
Weinig	30%	31%	29%	29%	33%	27%	30%	19%	29%	28%
Voldoende	26%	17%	23%	23%	25%	32%	31%	33%	25%	23%
Ruim voldoende	6%	2%	2%	5%	4%	9%	10%	8%	4%	4%
Weet niet	21%	26%	25%	27%	19%	21%	8%	26%	23%	26%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹): Vorig jaar werd hier gesproken over 'de (deel-)gemeente'.

IV.2 Mee beslissen over te nemen maatregelen

Gelegenheid om mee te <u>beslissen</u> over te nemen maatregelen	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg- Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	24%	23%	21%	22%	23%	33%	19%	23%	25%	22%
Weinig	30%	35%	31%	31%	30%	32%	34%	32%	34%	31%
Voldoende	20%	15%	21%	18%	12%	7%	19%	17%	15%	16%
Ruim voldoende	4%	3%	3%	3%	6%	2%	4%	2%	3%	3%
Weet niet	22%	24%	26%	26%	29%	26%	24%	26%	23%	28%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Kralingen- Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	22%	19%	28%	24%	24%	25%	30%	12%	23%	24%
Weinig	33%	31%	34%	31%	35%	30%	24%	48%	32%	34%
Voldoende	18%	16%	14%	15%	13%	15%	22%	12%	16%	14%
Ruim voldoende	3%	5%	2%	3%	1%	3%	3%	12%	2%	2%
Weet niet	25%	28%	23%	27%	26%	27%	22%	16%	26%	27%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	21%	29%	24%	16%	28%	17%	26%	19%	23%	23%
Weinig	37%	33%	34%	34%	37%	40%	40%	30%	33%	32%
Voldoende	17%	12%	17%	16%	13%	17%	21%	22%	17%	15%
Ruim voldoende	3%	1%	1%	3%	2%	4%	4%	2%	3%	3%
Weet niet	23%	26%	24%	30%	20%	22%	10%	27%	24%	27%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

IV.3 Zelf met ideeën komen voor te nemen maatregelen

Gelegenheid om zelf met ideeën te komen voor te nemen maatregelen	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg- Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	16%	14%	15%	18%	18%	18%	15%	12%	15%	13%
Weinig	30%	31%	26%	26%	24%	34%	29%	28%	27%	23%
Voldoende	23%	19%	26%	25%	19%	16%	20%	21%	24%	23%
Ruim voldoende	7%	6%	4%	5%	7%	4%	4%	4%	3%	6%
Weet niet	24%	30%	29%	27%	31%	28%	33%	35%	30%	35%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	13%	12%	21%	19%	16%	19%	15%	12%	15%	14%
Weinig	29%	26%	27%	26%	31%	27%	26%	36%	31%	28%
Voldoende	23%	23%	19%	20%	20%	18%	28%	20%	23%	22%
Ruim voldoende	4%	5%	5%	4%	3%	3%	3%	16%	4%	2%
Weet niet	30%	33%	28%	31%	31%	33%	28%	16%	28%	34%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	16%	21%	19%	11%	17%	13%	16%	15%	16%	15%
Weinig	33%	32%	27%	28%	30%	25%	39%	20%	29%	27%
Voldoende	20%	14%	19%	19%	20%	32%	23%	24%	22%	21%
Ruim voldoende	5%	3%	5%	4%	3%	5%	5%	4%	4%	4%
Weet niet	25%	30%	31%	38%	29%	25%	17%	38%	29%	33%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

IV.4 Zelf maatregelen uitvoeren

Gelegenheid om zelf maatregelen uit te voeren	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	15%	15%	19%	19%	17%	21%	17%	18%	18%	12%
Weinig	30%	30%	24%	28%	25%	34%	27%	24%	29%	24%
Voldoende	17%	15%	18%	17%	13%	4%	13%	14%	13%	15%
Ruim voldoende	3%	2%	2%	3%	5%	2%	2%	2%	2%	3%
Weet niet	34%	38%	37%	33%	40%	39%	41%	42%	37%	46%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	17%	14%	26%	21%	18%	20%	24%	12%	16%	18%
Weinig	31%	28%	25%	28%	31%	27%	19%	38%	30%	29%
Voldoende	12%	13%	13%	12%	10%	12%	11%	19%	15%	12%
Ruim voldoende	1%	4%	2%	2%	2%	1%	3%	12%	2%	1%
Weet niet	39%	41%	34%	36%	39%	39%	43%	19%	37%	40%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Veel te weinig	19%	24%	17%	11%	23%	14%	20%	17%	18%	18%
Weinig	31%	29%	33%	30%	28%	28%	34%	17%	29%	28%
Voldoende	15%	9%	14%	11%	10%	14%	15%	14%	14%	13%
Ruim voldoende	3%	2%	1%	3%	1%	3%	2%	0%	2%	2%
Weet niet	33%	35%	36%	45%	37%	41%	29%	52%	37%	40%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

BIJLAGE V: WAARDERING VAN BESTUURDERS

In de enquête is gevraagd om met een rapportcijfer (van 1 tot en met 10; 1 = zeer slecht; 10 = uitstekend) een oordeel te geven over een aantal zaken betreffende gebiedscommissie(leden) en bestuurders:

- a) 'de mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen';
- b) 'de mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen';
- c) 'de mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen';
- d) 'de snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt';
- e) 'de mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt';
- f) 'de bereikbaarheid van gebiedscommissieleden'; en
- g) 'de mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt'.

(In 2014 werd in de plaats van 'a' gevraagd naar de waardering van de inzet van de dagelijks bestuurders en naar die van de deelraadsleden van zijn of haar deelgemeente, en ging de vraag bij 'd' tot en met 'g' over het deelgemeentebestuur, de deelgemeente, de deelraadsleden respectievelijk de deelgemeente.)

In deze Bijlage is deze waardering per gebied opgenomen, waarbij ook is te zien in hoeverre deze waardering verschilt met die vorig jaar.

a) De mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen

Hier is de waardering van de gebiedscommissieleden in 2015 eerst vergeleken met die van de dagelijks bestuurders in 2014, en daarna ook nog eens met die van de deelraadsleden in 2014.

Mate waarin de gebiedscommissieleden zich inzetten voor mijn belangen (2014: mijn dagelijks bestuurders)	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,8	5,5	5,5	5,6	5,2	5,2	5,3	5,1	5,8
Percentage onvoldoende (< 5,5)	44%	36%	42%	42%	41%	52%	49%	48%	52%	34%
Responspercentage	41%	46%	43%	51%	59%	47%	37%	42%	40%	50%
Aantal respondenten met rapportcijfer	96	107	193	198	63	52	137	145	143	191

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,5	6,0	5,2	5,3	5,2	5,6	6,3	6,0	5,2	5,4
Percentage onvoldoende (< 5,5)	44%	29%	53%	50%	53%	40%	25%	33%	46%	38%
Responspercentage	36%	47%	46%	52%	45%	44%	67%	64%	38%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	133	161	191	211	171	169	28	18	305	360

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,1	5,6	5,9	6,1	6,2	6,2	5,8	5,4	5,5
Percentage onvoldoende (< 5,5)	48%	49%	42%	27%	31%	30%	22%	35%	46%	40%
Responspercentage	47%	51%	47%	59%	68%	71%	68%	56%	43%	49%
Aantal respondenten met rapportcijfer	178	195	111	154	62	56	65	48	1.903	2.098

Mate waarin de gebiedscommissie-leden zich inzetten voor mijn belangen (2014: mijn deelraadsleden)	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg- Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,6	5,5	5,5	5,6	5,2	5,2	5,2	5,1	5,7
Percentage onvoldoende (< 5,5)	44%	39%	42%	42%	41%	48%	49%	49%	52%	36%
Responspercentage	41%	44%	43%	49%	59%	47%	37%	41%	40%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	96	102	193	189	63	52	137	142	143	182

	Kralingen- Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,5	5,8	5,2	5,1	5,2	5,5	6,3	6,2	5,2	5,4
Percentage onvoldoende (< 5,5)	44%	31%	53%	54%	53%	42%	25%	28%	46%	41%
Responspercentage	36%	46%	46%	49%	45%	43%	67%	64%	38%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	133	157	191	202	171	166	28	18	305	343

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,1	5,6	5,8	6,1	6,3	6,2	5,8	5,4	5,5
Percentage onvoldoende (< 5,5)	48%	49%	42%	31%	31%	22%	22%	40%	46%	41%
Responspercentage	47%	49%	47%	57%	68%	70%	68%	58%	43%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	178	186	111	149	62	55	65	50	1.903	2.025

b) De mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen

Mate waarin de wethouders zich inzetten voor mijn belangen	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg- Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,7	5,7	5,5	5,5	5,6	4,8	5,3	5,2	5,1	5,4
Percentage onvoldoende (< 5,5)	37%	38%	42%	47%	47%	58%	48%	50%	55%	45%
Responspercentage	45%	49%	46%	49%	51%	39%	41%	42%	41%	42%
Aantal respondenten met rapportcijfer	105	115	209	189	55	43	153	145	146	159

	Kralingen- Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,2	5,8	5,1	5,1	5,1	5,3	6,0	5,1	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	50%	37%	52%	52%	56%	48%	24%	56%	48%	45%
Responspercentage	40%	44%	47%	50%	45%	43%	50%	57%	40%	45%
Aantal respondenten met rapportcijfer	148	151	196	204	172	166	21	16	321	340

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,1	5,3	5,5	5,0	5,4	5,7	5,4	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	48%	49%	51%	40%	53%	44%	36%	38%	48%	46%
Responspercentage	48%	49%	46%	52%	54%	54%	60%	45%	44%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	181	186	110	136	49	43	57	39	1.947	1.964

c) De mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen

Mate waarin de gemeenteraadsleden zich inzetten voor mijn belangen	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,7	5,8	5,5	5,5	5,5	5,1	5,3	5,3	5,1	5,5
Percentage onvoldoende (< 5,5)	36%	34%	41%	43%	48%	50%	48%	47%	54%	41%
Responspercentage	44%	47%	45%	47%	51%	42%	43%	42%	41%	42%
Aantal respondenten met rapportcijfer	103	109	205	180	55	46	158	144	147	162

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,8	5,1	5,2	5,2	5,3	6,2	5,1	5,3	5,4
Percentage onvoldoende (< 5,5)	42%	37%	47%	49%	51%	44%	22%	47%	45%	41%
Responspercentage	38%	44%	49%	48%	45%	43%	55%	54%	41%	44%
Aantal respondenten met rapportcijfer	143	148	202	198	174	166	23	15	327	331

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,1	5,4	5,6	5,1	5,5	5,3	5,4	5,3	5,4
Percentage onvoldoende (< 5,5)	46%	52%	44%	37%	54%	40%	45%	41%	46%	43%
Responspercentage	46%	49%	47%	51%	56%	53%	60%	45%	45%	45%
Aantal respondenten met rapportcijfer	176	184	111	133	51	42	57	39	1.957	1.929

d) De snelheid waarmee de gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt

Hier is de waardering van de gebiedscommissie in 2015 vergeleken met die van het bestuur van de deelgemeente in 2014.

Snelheid waarmee gebiedscommissie van mijn gebied besluiten neemt	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,0	5,3	5,3	5,2	4,8	4,7	5,0	4,9	4,4	4,9
Percentage onvoldoende (< 5,5)	54%	47%	48%	49%	56%	67%	48%	57%	66%	55%
Responspercentage	37%	39%	39%	47%	51%	46%	36%	40%	36%	44%
Aantal respondenten met rapportcijfer	86	92	177	181	55	51	134	138	128	167

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,2	5,3	4,7	4,9	4,9	5,0	5,4	5,4	4,9	4,9
Percentage onvoldoende (< 5,5)	56%	52%	60%	58%	59%	55%	46%	45%	57%	60%
Responspercentage	33%	44%	42%	48%	40%	42%	62%	71%	36%	44%
Aantal respondenten met rapportcijfer	124	149	173	198	154	164	26	20	287	327

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,2	4,8	5,0	5,3	5,4	5,5	5,4	5,2	5,0	5,0
Percentage onvoldoende (< 5,5)	51%	61%	56%	45%	43%	42%	41%	60%	54%	55%
Responspercentage	44%	50%	45%	52%	60%	61%	61%	55%	40%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	166	190	106	137	55	48	58	47	1.752	1.940

e) De mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt

Hier is de waardering van de gebiedscommissie in 2015 vergeleken met die van de deelgemeente in 2014.

Mate waarin de gebiedscommissie inspraak mogelijk maakt	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,0	5,4	5,2	5,2	5,0	4,7	5,1	5,2	4,8	5,6
Percentage onvoldoende (< 5,5)	52%	45%	50%	47%	55%	58%	47%	49%	58%	39%
Responspercentage	38%	46%	39%	47%	52%	47%	36%	43%	37%	47%
Aantal respondenten met rapportcijfer	89	108	176	182	56	52	132	149	134	181

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,1	5,7	4,7	5,0	5,0	5,4	5,5	5,6	4,9	5,2
Percentage onvoldoende (< 5,5)	50%	40%	56%	57%	60%	44%	43%	41%	60%	48%
Responspercentage	35%	47%	42%	51%	42%	44%	67%	61%	36%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	131	161	175	207	162	169	28	17	289	359

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	4,8	5,3	5,4	5,6%	5,9	5,6	6,0	5,1	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	44%	55%	48%	45%	38%	30%	41%	28%	52%	47%
Responspercentage	44%	51%	43%	54%	64%	67%	65%	55%	41%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	168	192	103	141	58	53	62	47	1.788	2.047

f) De bereikbaarheid van gebiedscommissieleden

Hier is de waardering van de gebiedscommissieleden in 2015 vergeleken met die van de raadsleden in 2014.

Bereikbaarheid van gebiedscommissie-leden	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	4,9	5,4	5,1	5,3	4,9	4,4	5,1	4,9	4,8	5,6
Percentage onvoldoende (< 5,5)	53%	44%	51%	46%	53%	65%	49%	60%	57%	36%
Responspercentage	37%	38%	39%	42%	56%	42%	36%	39%	36%	39%
Aantal respondenten met rapportcijfer	87	88	177	163	60	46	134	134	131	149

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,2	5,5	4,7	4,9	5,2	5,1	6,3	5,7	5,0	5,1
Percentage onvoldoende (< 5,5)	50%	40%	58%	60%	49%	51%	27%	47%	54%	53%
Responspercentage	34%	37%	43%	47%	42%	41%	71%	61%	34%	40%
Aantal respondenten met rapportcijfer	128	126	177	191	159	158	30	17	276	300

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,4	5,1	5,1	5,4	6,0	6,2	6,0	6,1	5,1	5,2
Percentage onvoldoende (< 5,5)	45%	50%	47%	41%	28%	28%	29%	29%	50%	49%
Responspercentage	44%	45%	42%	53%	66%	63%	63%	44%	40%	42%
Aantal respondenten met rapportcijfer	167	171	101	138	60	50	60	38	1.767	1.800

g) De mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt

Hier is de waardering van de gebiedscommissie in 2015 vergeleken met die van de deelgemeente in 2014.

Mate waarin de gebiedscommissie bewoners serieus neemt	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,2	5,4	5,4	5,5	5,1	4,9	5,3	5,3	4,9	5,8
Percentage onvoldoende (< 5,5)	47%	44%	45%	45%	50%	58%	45%	48%	56%	31%
Responspercentage	37%	46%	41%	51%	56%	50%	36%	47%	38%	50%
Aantal respondenten met rapportcijfer	88	108	184	198	60	55	134	162	135	190

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,8	5,0	4,9	5,1	5,3	6,0	5,6	4,9	5,1
Percentage onvoldoende (< 5,5)	48%	35%	50%	55%	55%	47%	29%	37%	54%	50%
Responspercentage	36%	47%	44%	52%	44%	46%	67%	68%	37%	48%
Aantal respondenten met rapportcijfer	133	159	180	214	167	176	28	19	296	360

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Gemiddeld rapportcijfer	5,2	5,0	5,1	5,5	5,9	6,3	5,6	5,6	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	45%	52%	46%	40%	29%	25%	37%	37%	48%	45%
Responspercentage	47%	55%	46%	55%	63%	65%	67%	59%	42%	50%
Aantal respondenten met rapportcijfer	178	210	110	143	57	51	64	51	1.840	2.125

Gemiddelde van de zeven waarderingen

In onderstaande figuur tenslotte zijn de gemiddelden van de voorgaande zeven rapportcijfers, percentages onvoldoenden, responspercentages en aantallen respondenten met een rapportcijfer uit figuur 4.8 herhaald, waarbij ook is te zien in hoeverre deze waardering verschilt met die vorig jaar.

Gemiddelde van de waarderingen	Rotterdam Centrum		Delfshaven		Overschie		Noord		Hillegersberg-Schiebroek	
	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,5	5,3	5,4	5,2	4,8	5,2	5,1	4,9	5,5
Percentage onvoldoende (< 5,5)	46%	41%	46%	45%	50%	57%	48%	51%	57%	39%
Responspercentage	40%	44%	42%	47%	54%	45%	38%	42%	38%	44%
Aantal respondenten met rapportcijfer	93	102	189	183	58	49	140	143	138	170

	Kralingen-Crooswijk		Feijenoord		IJsselmonde		Pernis		Prins Alexander	
	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,7	4,9	5,0	5,1	5,3	5,9	5,6	5,0	5,2
Percentage onvoldoende (< 5,5)	49%	38%	54%	55%	55%	47%	31%	42%	52%	48%
Responspercentage	36%	44%	45%	49%	43%	43%	63%	62%	37%	45%
Aantal respondenten met rapportcijfer	134	149	185	201	166	165	26	17	300	335

	Charlois		Hoogvliet		Hoek van Holland		Rozenburg		Totaal Rotterdam	
	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹	2015	2014 ¹
Gemiddeld rapportcijfer	5,3	5,0	5,2	5,5	5,6	5,9	5,7	5,7	5,2	5,3
Percentage onvoldoende (< 5,5)	47%	52%	48%	39%	39%	32%	36%	38%	49%	46%
Responspercentage	46%	50%	45%	53%	62%	63%	64%	51%	42%	46%
Aantal respondenten met rapportcijfer	173	188	107	140	56	50	60	44	1.851	1.967

¹): Negen, niet allemaal identieke zaken.

BIJLAGE VI: DE BETEKENIS VAN DE PERCENTAGES; SIGNIFICANTIE

VI.1 Percentages

In de tabellen in dit rapport staan de uitkomsten meestal in percentagevorm weergegeven. Dit is gedaan omdat percentages in populaties van verschillende grootte (bijvoorbeeld: de steekproef versus heel Rotterdam) onderling gemakkelijker te vergelijken zijn dan aantallen.

Metingen via een steekproef leveren een schatting van de werkelijkheid. Het toevalskarakter van de steekproef heeft als consequentie, dat schatting en werkelijke waarde ten gevolge van het toeval kunnen afwijken. (Daarnaast zijn ook afwijkingen mogelijk ten gevolge van andere zaken dan het toeval, zoals onder- en oververtegenwoordigingen van bepaalde categorieën respondenten, bijvoorbeeld door selectieve non-respons.) Deze mogelijke afwijkingen ten gevolge van het toeval kunnen worden uitgedrukt in statistische betrouwbaarheidsmarges. Gangbaar hierbij is een uitdrukking in 95%-betrouwbaarheidsmarges.

De 95%-betrouwbaarheidsmarge bij een steekproefpercentage en een steekproefgrootte geeft aan, hoe groot de afwijking van de geschatte waarde met de werkelijke waarde zou kunnen zijn ten gevolge van het toeval. De betekenis van zo'n marge is, dat, indien de steekproef en de meting vele malen zouden worden herhaald, en steeds een 95%-betrouwbaarheidsmarge zou worden bepaald, de werkelijke waarde zich in 95 van de 100 gevallen binnen de betrouwbaarheidsmarge zal bevinden.

Een betrouwbaarheidsmarge (dus: de onnauwkeurigheid) is kleiner naarmate de steekproef groter is, maar verschilt ook met het gemeten percentage: percentages van rond de 50% hebben de grootste onnauwkeurigheid, en hoe verder het percentage van de 50% af zit, hoe kleiner de onnauwkeurigheid¹. Dit betekent in het bijzonder ook, dat bij heel kleine percentages die zijn veroorzaakt door één of twee respondenten nog sprake kan zijn van een toevalstreffer, maar dat dit niet kan worden gezegd als het wat meer respondenten betreft.

De volgende tabel geeft voor in steekproeven of delen daarvan gemeten percentages de betrouwbaarheidsmarges voor een meting van 50% (dus voor het ongunstigste geval), en ter illustratie ook voor een meting van 10- of 90%.

Figuur VI.1: De 95%-betrouwbaarheidsmarges van gemeten percentages.

Bij een (deel-)steekproefomvang van:	is 10% eigenlijk:	is 50% eigenlijk:	is 90% eigenlijk:
50	10% ± 8%	50% ± 14%	90% ± 8%
100	10% ± 6%	50% ± 10%	90% ± 6%
150	10% ± 5%	50% ± 8%	90% ± 5%
200	10% ± 4%	50% ± 7%	90% ± 4%
250	10% ± 4%	50% ± 6%	90% ± 4%
500	10% ± 3%	50% ± 4%	90% ± 3%
4.390 (volledige Omnibusenquêtes A, B, D plus E)	10% ± 1%	50% ± 1%	90% ± 1%

Voorbeeld: als in een steekproef(-deel) van 500 ondervraagden 50% een bepaald antwoord geeft, moet dit gelezen worden als 50% ± 4%, ofwel 46- à 54 procent. Bij kleinere of grotere gemeten percentages wordt deze marge kleiner.

¹): Bij het berekenen van de betrouwbaarheidsmarge bij percentages kan worden uitgegaan van de volgende benaderende formule:

absolute 95%-betrouwbaarheidsmarge bij $p\% = 1,96 \times \sqrt{p(100-p)} / \sqrt{(n-1)}$,
waarbij n de omvang van de (deel-) steekproef is.

Een gemeten percentage van 50% in de betreffende vier Vragenlijsten van de Omnibusenquête 2015 heeft dus een betrouwbaarheidsmarge van $1,96 \times \sqrt{(50 \times 50)} / \sqrt{4.389} = 1,5\%$. Evenzo heeft een gemeten percentage van 1% een betrouwbaarheidsmarge van $1,96 \times \sqrt{(1 \times 99)} / \sqrt{4.389} = 0,3\%$.

Bij alleen de 1.937 mannen heeft een gemeten percentage van 50% evenwel een betrouwbaarheidsmarge van $1,96 \times \sqrt{(50 \times 50)} / \sqrt{1.936} = 2,2\%$, en is bij een gemeten percentage van 1% deze marge $1,96 \times \sqrt{(1 \times 99)} / \sqrt{1.936} = 0,4\%$.

VI.2 Vergelijkingen

Ook bij de vergelijking van percentages of verdelingen (bijvoorbeeld: tussen mannen en vrouwen, of tussen dit jaar en vorig jaar) is het mogelijk dat een gemeten verschil slechts veroorzaakt is door het toevalskarakter van de steekproef of steekproeven. Het gemeten verschil heet in dat geval niet 'significant'. Voor de bepaling of het verschil tussen twee gemeten percentages groot genoeg is om significant te zijn, bestaan wiskundige technieken: de zogeheten χ^2 -toets ('chi-kwadraattoets'). In het algemeen kan gesteld worden, dat de grens tussen 'significant' en 'niet-significant' wat kleiner is dan het totaal van de beide betrouwbaarheidsmarges. Voorbeeld: iets is niet aantoonbaar toegenomen als het vorig jaar volgens de Omnibusenquête 50% was en dit jaar 53%. Een stijging van 10- naar 13% daarentegen is wél significant.

In onderstaande tabel zijn de marges aangegeven waarbinnen verschillen niet significant zijn in drie gevallen: bij vergelijking van de uitkomsten voor twee deelgroepen van elk 250 respondenten (ruwweg de respons uit een deelgemeente in de volledige Omnibusenquête), van twee uitkomsten voor de deelgroepen van elk 750 respondenten en van twee uitkomsten voor twee deelgroepen van elk 4.250 respondenten (een bijna volledige respons van de volledige Omnibusenquête). Voor vergelijking van percentages voor deelgroepen van verschillende omvang gelden weer andere marges: van de uitkomsten van een χ^2 -toets is geen eenvoudig leesbaar en interpreteerbaar totaaloverzicht te geven⁷.

Figuur VI.2: De 95%-betrouwbaarheidsmarges voor het verschil tussen twee gemeten percentages in drie gevallen.

Bij een (deel-)steekproefomvang van in beide gevallen:	250 respondenten (respons deelgemeente)	750 respondenten	4.250 respondenten (bijna volledige respons)
verschilt 10% <i>niet</i> significant van	5,4% t/m 15,8%	7,2% t/m 13,2%	8,8% t/m 11,3%
verschilt 20% <i>niet</i> significant van	13,5% t/m 27,4%	16,2% t/m 24,1%	18,4% t/m 21,7%
verschilt 30% <i>niet</i> significant van	22,3% t/m 38,3%	25,5% t/m 34,7%	28,1% t/m 31,9%
verschilt 40% <i>niet</i> significant van	31,6% t/m 48,7%	35,1% t/m 45,0%	38,0% t/m 42,0%
verschilt 50% <i>niet</i> significant van	41,3% t/m 58,7%	45,0% t/m 55,0%	47,9% t/m 52,1%
verschilt 60% <i>niet</i> significant van	51,3% t/m 68,4%	55,0% t/m 64,9%	58,0% t/m 62,0%
verschilt 70% <i>niet</i> significant van	61,7% t/m 77,7%	65,3% t/m 74,5%	68,1% t/m 71,9%
verschilt 80% <i>niet</i> significant van	72,6% t/m 86,5%	75,9% t/m 83,8%	78,3% t/m 81,6%
verschilt 90% <i>niet</i> significant van	84,2% t/m 94,6%	86,8% t/m 92,8%	88,7% t/m 91,2%

Voorbeeld: (links halverwege:) als voor een deelgroep van 250 respondenten een percentage 50% wordt gemeten, dan verschillen andere groepen van zo'n grootte significant van die deelgroep als daarvoor minder dan 41,3% of méér dan 58,7% is gemeten. Bij kleinere of grotere gemeten percentages wordt deze marge kleiner.

Voor vergelijking van percentages voor deelgroepen van verschillende omvang gelden altijd weer andere marges: van de uitkomsten van een χ^2 -toets is geen eenvoudig leesbaar en interpreteerbaar totaaloverzicht te geven.

In het algemeen moge de boodschap zijn, dat in het algemeen gemeten verschillen van slechts

⁷): Voor de liefhebber: Als de gemeten aantallen van een verdeling in een steekproef van omvang n_1 worden aangegeven met $n_{11}, \dots, n_{1k}$, en die in een andere steekproef van omvang n_2 met $n_{21}, \dots, n_{2k}$, dan dienen we de twee steekproeven tezamen te beschouwen, en bedragen de gemiddelde verwachtingen per steekproef

$$e_{1i} = p_i \times n_1$$

respectievelijk

$$e_{2i} = p_i \times n_2,$$

waarbij de percentages $p_i = (n_{1i} + n_{2i}) / (n_1 + n_2)$ de procentuele verdeling in de gezamenlijke steekproef weergeven.

We kunnen nu een waarde voor de toetsingsgrootheid

$$\chi^2 = \sum \{(\text{gemeten aantal} - \text{verwachte aantal})^2 / (\text{verwachte aantal})\}$$

bepalen door voor iedere groep de bijdrage $\{(\text{gemeten aantal} - \text{verwachte aantal})^2 / (\text{verwachte aantal})\}$ te berekenen:

$$\chi^2 = \sum \{(n_{1i} - e_{1i})^2 / e_{1i}\} + \sum \{(n_{2i} - e_{2i})^2 / e_{2i}\}.$$

Deze χ^2 dient met $(k-1)$ vrijheidsgraden te worden getoetst aan de hand van significantiegrenzen. (Doorgaans: voor een betrouwbaarheid van 95%.) Er is een significant verschil als χ^2 groter is dan zo'n significantiegrens.

enkele %-punten niet als verschillen mogen worden beschouwd, maar evengoed door het toevalskarakter van de steekproeven kunnen zijn veroorzaakt.

VI.3 Gemiddelden

Ook om te bepalen of het verschil tussen twee gemeten gemiddelden (bijvoorbeeld het verschil tussen twee rapportcijfers) significant is of slechts veroorzaakt is door het toevalskarakter van de steekproeven, kan een t-toets worden verricht. Hoewel ook hier het precieze resultaat van geval tot geval verschilt, en met name ook afhangt van de gemeten waarden en de spreiding rond de gemiddelden, geldt in de praktijk in het algemeen, dat verschillen in rapportcijfers van 0,2 en hoger significant zijn⁸. (Bij een meting over een *deel* van de steekproef - bijvoorbeeld: over alleen de Rotterdamse *mannen* - ligt deze grens hoger.)

---

⁸): Voor de liefhebber: Als de gemeten gemiddelden worden aangegeven met m_1 respectievelijk m_2 , de bijbehorende gemeten standaarddeviaties met s_1 respectievelijk s_2 en de steekproefomvang met n_1 respectievelijk n_2 , dan is het verschil $(m_2 - m_1)$ met 95% zekerheid significant als

$$t = |m_2 - m_1| / (s \sqrt{1/n_1 + 1/n_2}) > 1,96$$

waarbij

$$s^2 = ((n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2) / (n_1 + n_2 - 2).$$

Als we eenvoudshalve mogen veronderstellen dat beide steekproefomvang even groot zijn (zeg: $n_1 = n_2 = n$), dan is deze toetsingsformule te vereenvoudigen tot

$$t = |m_2 - m_1| \times \sqrt{n} / \sqrt{(s_1^2 + s_2^2)} > 1,96.$$

